

Takva

GÜÇLÜ MÜ'MİN

Bilal Özbüğday

Şirk Ameli
İşleyenin
Ahiretteki Cezası
Salih Bağcıran

16

İhlâs
Suresi
Burak Gültepe

20

Tarihi
Aydınlatanlar
Mustafa Yakupoğlu

32

Nasıl Hanif
Olunur?
Ali Mücahit Orakçı

38

Nikâh
ve Düğün
Ayşe Ebrar

44

Er-Rab
Ahmet Faruk Kölemen

56

Takva

Aralık 2022

Cenaziyeler 1444

Bismillahirrahmanirrahim

Hamd ancak Allah (cc) içindir. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden, amellerimizin kötülüğünden O'na sığınırız. Allah (cc) kimi hidayete erdirirse onu saptıracak, kimi de saptırırsa onu hidayete erdirecek yoktur. Salat ve selam da O'nun, bizlere rehber olması için gönderdiği peygamberi Muhammed'e olsun.

Bu ay basılı alandaki son dergimiz. Bundan sonra web sitemizden sizlere ücretsiz hizmet vermeye devam edeceğiz.

Basılı olarak yapmış olduğumuz bu son yayınımda Güçlü Müslüman nasıl olmalı, esas gücü nereden almalı, bu konuda sizlere nasihatler ettik.

Tarihi Hakikatler bölümünden sonra sizlere önemli notlar çıkaracağınız bir silsileyi ele aldık, Tarihi Aydınlatanlar bölümünü kesinlikle okuyun.

Değerli Yazarımız Ayşe Ebrar'dan uzun bir yolculuğun devamında Düşün ve Nikâha kadar geldik.

Sizden Gelenler köşesi ile aramızdaki cevherleri sizlerle buluşturmak istiyoruz, yazıları ve paylaştıkları bilgileri sizlerle buluşturmak derdindeyiz.

Dergimizin içerisindeki, kıymetli yazarlarımızın, özenle hazırladıkları diğer yazılarımızı da okumanız ve faydalanmanız dileği ile...

Başarı Allah'tandır.

Velhamdulillahi Rabbil âlemin...

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü

Ramazan Işılak

Yayın Türü

Yerel Süreli / Bir Ayda Bir Yayınlanır.

Teknik Hazırlık

Takva Media

Dağıtım ve Satış Yeri

Fevzi Çakmak Mh. 10423. Sk.

NO:1 Karatay/KONYA

www.takvadergisi.org

Abonelik

0552 822 74 42

Baskı & Cilt

Güler Ofset

Fevzi Çakmak Mh. 10448. Sk. NO:26

Karatay / KONYA - 0532 662 94 21

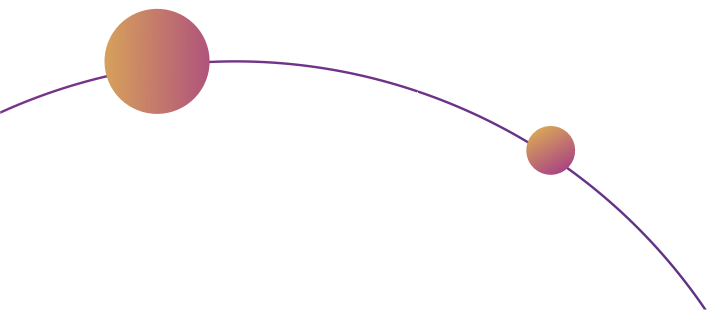
www.guleroftset.com

Setifika No: 49360

Dergi İçerisinde Yer Alan

Yazılardan İlgili Yazar Mesuldür.

Kaynak Gösterilerek Alıntı Yapılabilir.

İÇİNDEKİLER

06

GÜÇLÜ MÜ'MİN

Bilal Özbuğday

16

ŞİRK AMELİ İŞLEYENİN AHİRETTEKİ CEZASI

Salih Bağırhan

20

İHLÂS SURESİ

Burak Gültepe

32

TARİHİ AYDINLATANLAR

Mustafa Yakupoğlu

38

NASIL HANİF OLUNUR?

Ali Mücahit Orakçı

44

NİKÂH VE DÜĞÜN

Ayşe Ebrar

50

ER-RAB

Ahmet Faruk Kölemen

58

SOSYAL ÖĞRENME

Meryem Hafsa

62

WİNGET VE BAZI KULLANIŞLI UYGULAMALAR

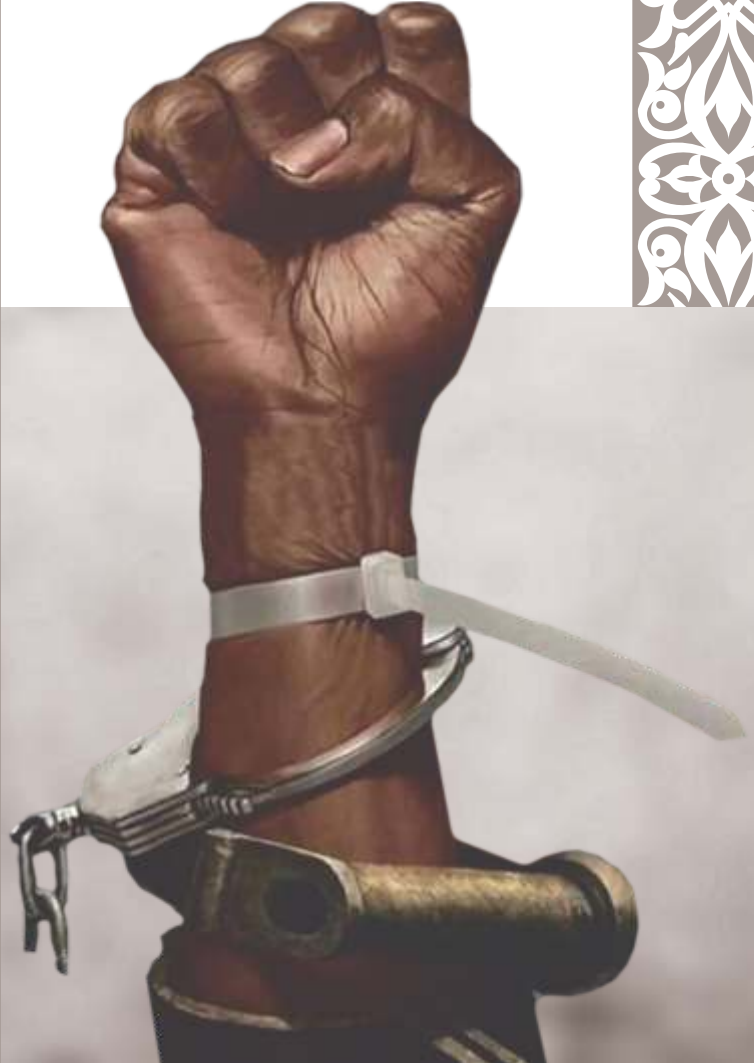
Burak Eryılmaz

GÜÇLÜ MÜ'MİN

Bilal Özbuğday

bilalozbugday@takvadergisi.org

Allah'a hamd, Rasulüne salât ve selam olsun. İnsanlar kavramlar vasıtasıyla birbirleriyle anlaşılır ve kendilerini izah edebilirler. İnsanların kelimelere yüklemiş oldukları anlamlar farklılaştığında birbirleriyle olan anlaşmaları pek mümkün olmayacaktır. Ya da birbirleriyle anlaştıklarını zannederek yanlış anlaşılmalara sebep olacaktır.

Örneğin birbiriyle anlaşmaya çalışan iki kişi telefona farklı anlamlar yüklediğinde ya da birisi telefonda cep telefonunu diğeri ise geçtiğimiz zamandan kalma ev telefonlarını anlayacak olur ise birbirlerine bir şey anlatma ve anlaşma noktasında başarısız olacaklardır.

Bu giriş ve örnek üzerinden konuyu bizlerin şeriatı anlamasına getirmek istiyorum.

İslam şeriatı bir kavrama bir anlam yüklediğinde o kavramın ne anlama geldiğini bir mümin anlamadığında o emrin ya da nehyin mahiyetini de anlayamaz. Bir emir veya nehiy yok ise dahi şeriatın muradını anlayamaz. Bu anlam farkı ise şeriat ile lugatlarımız aynı olmadığında ortaya çıkar.

Müslüman kelime anlamı ile teslim olan anlamına gelmektedir. Müslüman bir kimse Allah'tan, Allah'ın kitabından, O'nun elçisinden gelen her şeye teslim

olandır. Bu teslim olma hali eşyanın ya da durumların, olayların isimlendirilmesinde de geçerlidir. Allah Teâlâ bir şeye temiz dediğinde Müslüman katında o şey temiz, başka bir şeye pis dediğinde ise Müslümanın yanında o şeyin pis olması gerekir. Aynı husus bir şeye iyi ya da kötü denilmesi halinde de geçerlidir. Bir Müslüman için Allah'ın dediği iyi iyidir. Kötü ise kötüdür. Müslüman için bir başka durum düşünülemez. Allah'ın iyi dedikleri ya da kötü dedikleri onun için bir ölçüttür.

Şeriata baktığımızda bizim yer yer anladığımız iyi şeylerin kötü olarak isimlendirildiğini ya da vasıflandığını, kötü olanların ise iyi olarak değerlendirildiğini görmekteyiz. Ya da ölüm dediğimiz şeyi hayat, hayat-yaşam dediğimiz şeyin ise ölmek olduğunu anlıyoruz.

İmtihan denilince aklımıza neler gelmektedir? Hayatımızda birçok imtihan mevcut. İnsanların, öğrencilerin hayatlarında imtihanlar mevcut. Lise sınavı, üniversite sınavı, yeterlilik sınavı vs. Peki imtihan ve sınav denildiğinde aklımızda ilk beliren şey ahiret sınavı ve imtihanı oluyor mu? İlk sırada bu aklımıza gelip sonrakileri bunlara tabi mi kılıyoruz? Yoksa tam tersi o basit imtihanlar sıralamada ilk sırayı alarak asıl sınavımızın önüne mi geçiyor? Asıl sınavı unutup, diğerlerine mi dalıyoruz?

Bunların daha fazla somutlaşması için bazı örnekler zikredeceğim. Örnekler ile anlatmak istediğim şey; Allah ile kitabı ile şeriat ile lugatlarımızın farklılığına dikkat çekmektir.

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır;

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى
التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

**“(Mallarınızı) Allah yolunda har-
cayın. Kendi kendinizi tehlikeye
atmayın. İyilik edin. Şüphesiz Allah
iyilik edenleri sever.”¹**

Ayetteki “tehlike” kelimesine yüklediğimiz anlamı bir düşünelim. Azımsanmayacak kadar büyük bir kesim insanın kendisine zarar vereceği hususlara dalmaması olarak okuyacak, bu şekilde aklında ve zihninde canlanacak, böyle yorumlayacaktır.

Ancak ayetin ilk tarafındaki “infak edin, Allah yolunda harcayın.” kelimesinden de anlaşılacağı üzere infak etmek tehlikenin kendisidir. Ancak salt bir düşünme yapsak “insana zarar veren kendinden belli bir miktar paranın çıkması hususu kişinin tehlikeye girmesi anlamına gelir” zannına kapılırız.

Yine bu ayetin tefsirinde sebebi nüzulü ile alakalı bir başka rivayette bu konunun anlaşılmasına yardımcı olmaktadır.

Leys İbn Kâ'b, Yezid İbni Ebu Halid kanalıyla Eslem'den naklederek der ki: Muhacirlerden bir kişi İstanbul'da düşmanların safına saldırdı. Ve düşman safını deldi. Beraberimizde Ebu Eyyüb el-Ensârî de vardı. Bazı kimseler dediler ki; “Kendini kendi eliyle tehlikeye attı. Ebu Eyyub el-Ensârî dedi ki; “Biz bu ayeti daha iyi biliriz. Çünkü o, bizim hakkımızda nazil olmuştur. Biz Rasulullah'la birlikte sohbet ettik. Onunla nice şeylere şahit olduk ve ona destek olduk. İslam yayılıp da ortaya çıkınca biz Ensar topluluğu gizlice toplandık ve dedik ki: “Allah bize Rasulullah'la

sohbet etme şerefini lütfetti. Ve ona yardımcı olma imkânını bahşetti. Böylece İslâm yayıldı. Müslümanlar çoğaldı. Biz Rasulullah'ı ailelerimize, mallarımıza ve çocuklarımıza tercih etmiştik. Şimdi ise savaş ağırlığını kaybetti. Artık ailelerimize, çocuklarımıza dönüp onların yanında kalsak.” İşte bunun üzerine “Allah yolunda infak edin ve ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın” ayeti bizim hakkımızda nazil oldu.”²

Tehlike kelimesine bizler başka bir anlam yükleme eğiliminde olsak da Rab-bimiz bir başka manayı kendisi ile murat etmiştir.

Bu konu ile alakalı bir başka örnek daha zikredecek olursak yine Rasulullah (sav) şöyle buyurmaktadır;

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: أَتَدْرُونَ مَا الْمُفْلِسُ؟ قَالُوا: الْمُفْلِسُ
فِينَا مَنْ لَا دِرْهَمَ لَهُ وَلَا مَتَاعَ، فَقَالَ: «إِنَّ الْمُفْلِسَ مِنْ
أُمَّتِي يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصَلَاةٍ، وَصِيَامٍ، وَزَكَاةٍ، وَيَأْتِي قَدْ
شَتَمَ هَذَا، وَقَذَفَ هَذَا، وَأَكَلَ مَالَ هَذَا، وَسَفَكَ دَمَ هَذَا،
وَضَرَبَ هَذَا، فَيُغْطَى هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ، وَهَذَا مِنْ
حَسَنَاتِهِ، فَإِنْ فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يُقْضَى مَا عَلَيْهِ أُخِذَ
مِنْ خَطَايَاهُمْ، فَطُرْحَتْ عَلَيْهِ ثُمَّ طُرِحَ فِي النَّارِ

Rasulullah (sav) “Müflis kimdir, biliyor musunuz?” diye sordu. Ashabı, “Bizim aramızda müflis, parası ve malı olmayan kimsedir.” dediler. Rasulullah (sav) “Şüphesiz ki ümmetimin müflisi, kıyamet günü namaz, oruç ve zekât sevabıyla gelip, fakat şuna sövüp, buna zina isnat ve iftirası yapıp, şunun malını yiyip, bunun kanını döküp, şunu dövüp, bu sebeple iyiliklerinin sevabı şuna buna verilen ve üzerindeki kul hakları bitmeden sevapları biten, hak sahiplerinin günahları kendisine yükletilip sonra da cehenneme atılan kimsedir.” buyurdular.³

¹ (2/ Bakara 195)

² (İbni Kesir Tefsiri)

³ (Müslim)

Bu hadiste de müflis kelimesine bizim yüklediğimiz mana ile önderimiz, yol göstericimizin yüklediği anlamın aynı olmadığına işaret etmeye çalıştım.

Yine bir başka örnek ise Rabbimizin kârlı ticaret dediği şeyin bizim katımızda ölüm anlamına geldiği şu ayetlerdir. Kârlı ve hayat veren şeylerin bizim katımızda ölüm anlamına gelmesidir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ
تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ
تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ

“Ey iman edenler! Sizi elem dolu bir azaptan kurtaracak bir ticaret göstereyim mi size? Allah'a ve peygamberine inanır, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihat edersiniz. Eğer bilerseniz, bu sizin için çok hayırlıdır.”⁴

Verilen örneklerden de açıkça anlaşılacağı üzere Allah ile, peygamberi ile ve şeriati ile bizlerin bakış açıları birbirinden farklı olabilmektedir. Bu farklılıklar bizi Rabbimizin muradının iyi anlaşılmasından uzaklaştırabilmektedir.

Yine bu bağlamda konuyu destekler nitelikte şu hadisi zikretmeye ve şerh etmeye çalışacağım. Ta ki zikretmeye çalıştığım bu konu anlam bakımından daha da zihinlerimizde güçlensin.

الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ، وَفِي كُلِّ خَيْرٍ

أَحْرَصَ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ، وَاسْتَعِنَ بِاللَّهِ وَلَا تَعْجَزْ، وَإِنْ أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقُلْ: لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَانَ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ: قَدَّرَ اللَّهُ وَمَا شَاءَ فَعَلَ، فَإِنَّ لَوْ تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ

“Güçlü mümin, Allah katında zayıf müminden daha hayırlı ve daha sevimlidir. Bununla beraber her ikisinde de hayır vardır. Sana fayda veren şeyleri elde etmeye gayret et. Allah'tan yardım dile ve acizlik gösterme. Şayet başına bir iş gelirse sakın, “Eğer şöyle yapsaydım, şöyle şöyle olurdu” deme. Aksine “Allah'ın takdiri, O dilediğini yapar.”de. Çünkü “Eğer şöyle yapsaydım” demek şeytanın vesvesesine kapı aralar.”⁵

Allah Teâlâ'nın güçlü müminden kastettiği nedir?

Güçlü mümin sadece bedeni kuvvetli olan kimse midir?

Bedeni güçlü olan müminler, zayıf ve çelimsiz müminlerden daha mı hayırlıdır?

Allah'ın katında hayırlı, sevimli mümin olmak için güçlendirmemiz gereken nedir?

Rasulullah (sav), bu hadisinde Müslümanları güçlü olmaya teşvik ederek güçlü Müslümanın Allah katında daha faziletli olduğunu bildirmektedir.

Güçlü Müslüman ve güçlü mümin olmaktan kasıt beden gücü, kuvveti yerinde olan Müslüman demek değildir. Bunun böyle olduğunu efendimizin başka hadislerinden de anlayabiliriz.

⁴ (61/ Saf 10-11)

⁵ (Müslim)

⁶ (Buhari)

إِنَّهُ لَيَأْتِي الرَّجُلُ الْعَظِيمُ السَّمِينُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا
يَرُنْ عِنْدَ اللَّهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ

“Kıyamet günü, dünyada büyük diye tanınan iri yarı bir adam çıkagelir. Hâlbuki onun Allah yanında sinek kanadı kadar bile (ağırlığı) değeri yoktur.”⁶

Rasulullah (sav) günlerden bir gün İbni Mesud'a (ra) bir ağaca tırmanmasını emretti. İbni Mesud (ra) da ağaca tırmandı. Yanındaki sahabeler ise İbni Mesud'un (ra) bacaklarının zayıf ve çelimsiz olmasında ötürü güldüler.

Efendimiz (sav) şöyle dedi;

مَا تَضَحَكُونَ ؟ ! لَرَجُلٍ عَبْدٍ لِلَّهِ أَثْقَلَ فِي
الْمِيزَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ أَحَدٍ

“Neye gülüyorsunuz? Abdullah'ın bacakları kıyamet günü mizanda Uhud dağından daha ağır gelecektir.”⁷

Bu iki hadisi ve zikredip de üzerinde durduğumuz hadisi cem edip anlamaya çalıştığımızda insanın kuvvet ve güç bakımından güçlü olmasından daha ziyade Allah Teâlâ'nın kullarından kuvvetlendirmelerini ve güçlendirmeleri gereken şeyin başka şeyler olduğunu anlayabiliriz. Güçlü müminden kasıt kaslı, sportif, gücü, kuvveti yerinde olan kimse değildir.

Peki, güçlü mümin kimdir? Müslümanın kuvvetlendirmesi gereken nedir?

İmanın Kuvvetli Olması

Müslümanın güçlü olması gereken ilk konu imanıdır. Müslüman öncelikle imanını kuvvetlendirmelidir. İmanı güçlü olan Müslüman imanı zayıf olan Müslüman'dan daha hayırlı, Allah'a daha sevimlidir.

İmanın kuvvetli olması demek, akidesinin güçlü, inancının kuvvetli olmasıdır. İman ettiği esaslara kesin inanması ile birlikte, Allah'ın vaat ettiği hususlara inanması, yalnız Allah'a tevekkül etmesi, samimiyet ile, sıdk ile Allah'a kesin iman etmesidir.

Müslümanlar birtakım iman esaslarını ve bunlara taalluk eden meseleleri ezberlemiş, okumuşlardır. Konu ile alakalı meseleleri zikredip, konuşma noktasında bir eksiklik yoktur. Ancak bu meselelerin amelî noktasını yerine getirme noktasında eksiklikleri mevcuttur.

Örneğin insan Allah Teâlâ'nın dualara icabet ettiğini imanı ve akidesi gereği bilir. Ancak bu konudaki imanı zaman zaman artar ya da eksilir. Bu konuda imanı arttığında kalbi hiçbir sebebe bağlanmaksızın Allah'a yönelerek dua etmesini gerektirir. Ancak imanı zayıfladığında ise sebepleri yerine getirerek sebeplere bağlanmayı ön plana çıkararak kalbini sebeplere bağlar. İşleri zor gördüğünde Allah'a dua etmeyi tercih eder. Hatta “İşimiz Allah'a kaldı.” diye bir inanış vardır. Sebepleri yerine getirmeye muktedir olsak da olmasak da işimiz Allah'a kalmıştır. Dolayısıyla sebepleri yerine getirmeye muktedir olsak da yine de dua etmek zorundayız.

İnsan dua edip de hemen duasına icabet edildiğini gördüğünde bu konudaki imanı hemen artar. Ve genel olarak insanın ortada yapılabileceği bir sebep kalmadığında duasında daha samimi ve daha sadık olur. Yapmış olduğu o duayı daha içten yapar.

Ancak dua edip de hemen icabet edilmediğinde kalbindeki bu imanı zayıflatabilir. Dolayısıyla bu zayıflık kendisini daha fazla dış etkenlere sarılmaya iter.

⁶ (Buhari)

⁷ (Ahmed bin Hanbel)

İşte imanda kuvvetli olmak demek iman esasları ve bunlar ile ilintili olan konularda insanın yakinini ve imanını artırmasıdır.

İmanı ve kalbi güçlü bir mümin tevekkül etme, dua etme, yardım isteme, sığınma, korkma gibi fiillerin tamamını Rabbine yönlendirir. Kuvvetli imanın göstergesi budur. Kuvvetli ve güçlü mümin bu şekilde hareket eder.

إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ
وَخَافُوا إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ

“O şeytan sizi ancak kendi dostlarından korkutuyor. Onlardan korkmayın, eğer mü'min iseniz, benden korkun.”⁸

“Sen Allah'ı (dinini) koru ki, Allah da seni korusun, sen Allah'ı (dinini) koru ki, Allah'ı karşında bulursun. İstedğin zaman Allah'tan iste, yardım diledğin zaman Allah'tan yardım dile. Bil ki ümmet eğer sana bir şeyle fayda vermek üzere toplansa, sana ancak Allah'ın senin lehine yazdığı şey ile fayda verebilirler ve eğer sana bir şey ile zarar vermek üzere toplansa ancak Allah'ın senin aleyhine yazdığı şeyle sana zarar verebilirler. Kalemler kaldırıldı ve sayfeler kurudu.”⁹

İmanın Kuvvetlenmesine Yardımcı Olacak Olan Hususlar

Bu konuda imanın kuvvetlenmesine yardımcı olacak olan şeyler Allah'ın isimlerini hissetmek ve anlamaktır. Allah'ın güç ve kuvvet bildiren isimleri vardır. El Aziz ismi gibi, el Kavi' ismi gibi. Kul Allah'ın bu isimlerini anladığı zaman kuvvetin, gücün ve izzetin Allah'a ait olduğunun farkına varır. Elbette sadece bu isimleri bilmesinden daha ziyade diğer Allah'ın isimlerini de bilip, öğrendiğinde imanını kuvvetlendirir.

İmanın güçlendirmek için kişinin ilmini artırması, farzları ve nafileleri bilmesi de mühimdir. Kul ne kadar ilim üzere Allah'a ibadet ederse o kadar imanı güçlenecek ve ibadetlerinden lezzet alır hale gelecektir. Ancak insan ibadetlerini gördükleri üzere taklit ederek şekliyle yapacak olursa bu takdirde imanından lezzet alamayacak, alsa da ibadetlerin lezzetini kaybedecektir.

Allah ile vakit geçirmek, Allah ile konuşmak, Allah ile baş başa kalma hali de insanın imanını güçlendirmeye vesile olur. İnsanın zaman zaman yalnız kalmak suretiyle nefsini muhasebe etmesi, Kur'an'dan bir parça okuması, onun üzerine tefekkür etmesi kişinin imanını kuvvetlendirir.

Bunlar ile birlikte kişinin imanını kuvvetlendirmesi için bolca dua etmesi de faydalı olacaktır. Çünkü kişinin iman üzere olması ve bunun üzere sebat etmesi Allah'ın elinde olan bir husustur.

Kulun İbadetlerde Kuvvetli Olması

Kulun güçlü olması gereken ikinci husus ise ibadetleri noktasıdır.

Kulun ibadetlerinde güçlü olması demek, yapmış olduğu farz ve nafil ibadetler konusunda hırslı olması, devamlı olması ve bu noktada bir istikrar göstermesidir.

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

“Onlar ki, namazlarını kılmaya devam ederler.”¹⁰

⁸ (3/ Ali İmran 175)

⁹ (Tirmizi)

¹⁰ (23/ Müminun 9)

الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ

"Onlar, namazlarına devam eden kimselerdir."¹¹

Ayetlerde geçen ve devamlılığa yapılan vurgu ibadetlerde güçlü olmanın bir işaretidir.

Kulun özellikle meşakkat olan ibadetlerini aksatmaması, (sabah namazı, yatsı namazı vb) yerine getirmeye çalıştığı ibadetleri özenerek, ihsan üzere yerine getirmesi o kulun ibadetlerinde güçlü olması anlamına gelir.

Yine ibadetlerinde güçlü olması demek vakıf olduğu, yeni öğrendiği, duyduğu bir salih amel, bir sünnet ya da faziletli bir ameli yerine getirme noktasında gayretli olması ve acele davranmasıdır.

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ
أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ

"(İman ve amelde) öne geçenler ise (ahirette de) öne geçenlerdir. İşte onlar (Allah'a) yaklaştırılmış kimselerdir."¹²

Said bin Müseyyeb (rh) şöyle demiştir; "Otuz senedir müezzin her ezan okuduğunda ben mescitte idim."

Rasulullah'tan (sav) rivayet edilen günlük zikirleri yerine getirmesi ve bunları aksatmaması da kulun ibadette güçlü olduğunun göstergelerindendir.

أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى أَدْوُمُهَا وَإِنْ قَلَّ

"Amellerin Allah Teâlâ'ya en sevimli olanı, az da olsa devamlı yapılanıdır."¹³

Ahlâkta Güçlü Olmak

Kulun kuvvetlenmesi ve güçlenmesi gereken hususlardan birisi de ahlaki konulardır. Kulun ahlakının güzel olması, özellikle sabır gerektiren ahlaki noktalarda devamlılık göstermesi O'nun güçlü olması anlamını taşır.

Örneğin hakkına gireni affetmesi, kendisine kötülük yapana iyilik etmesi, onunla görüşmeyi kesene gitmesi, elinden, dilinden insanların emin olması ahlakının güçlü olduğunun işaretlerindendir.

الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ

"Müslüman, Müslümanın elinden ve dilinden eminde olduğu kimsedir."¹⁴

Bunun anlamı; Müslümanların senin dilinden emin olmalarıdır. Yani onlara küfretmeyeceksin, lanet etmeyeceksin, ırzlarını, onurlarını ve namuslarını konuşmayacaksın, gıybet etmeyeceksin, iftira atmayacaksın demektir.

Senin elinden emin olmaları ise; mallarını almayacaksın, haklarını ihlal etmeyeceksin, mağdur etmeyeceksin, düşmanlık göstermeyeceksin demektir. Nefsin devreye girdiğinde nefsine hâkim olabilmen, hakkına girildiğinde mızımızlanmaman ve nefsine sahip olabilmen demektir.

Birilerini konuşmak ya da birilerine zarar vermek isteyen kişi için kâfirlerin buna daha layık olduğunu bilmesi gerekir. Eğer anlatılacak, konuşulacak bir şey var ise tağutların azgınlıkları ve şerleridir. Eğer alıkonulacak bir husus var ise zorbaların zalimlikleridir.

¹¹ (70/ Mearic 23)

¹² (56/ Vakia 10-11)

¹³ (Müslim)

¹⁴ (Buhari)

Gücün gösterilmesi gereken kâfirlere karşı olan mücadelede saklıdır. Müslümanları konuşmak, dile dolamak acziyetin ve zayıflığın bir göstergesidir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ
فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ

“Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse, (bilin ki) Allah onların yerine öyle bir topluluk getirir ki, Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler. Onlar mü'minlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı güçlü ve onurludurlar.”¹⁵

Ahlakta kuvvetli olmanın göstergelerinden birisi de kardeşini kendine tercih etmendir. Kendin için istediğin iyilikleri O'nun içinde talep etmen ya da başına gelmesinden sakındığın kötülüklerin O'nun başına da gelmesini istememendir.

لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ

“Biriniz kendisi için istediği şeyi din kardeşi için de istemedikçe (kâmil manada) iman etmiş olmaz.”¹⁶

Böylesi bir pozisyonda kişi nefsi ile bir mücadele içindedir. Herkes rahat etmek ister. Bir kazanç var ise önce kendisi kazanmak ister. Bir bela ve musibet var ise kendisinden uzak kalmasını ister. İşte kendisi ve kardeşi arasında bu tür konularda bir tercih yapmak zorunda olduğunda ise gücünü yani ahlaki gücünü ortaya koyması gerekir.

Yine hakkından vazgeçmek, haklı iken dahi tartışmayı terk edebilmek kuvvetin göstergelerindendir.

لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرْعَةِ، إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ

“Gerçek babayiğit, güreşte rakibini yenen değil, öfkelenildiği zaman nefsine hâkim olandır.”¹⁷

İradenin Güçlü Olması

Kişinin, saydığımız üç madde de ve kulluğunun tamamında sabırlı olması, azmetmesi, kesin bir şekilde irade ortaya koyması gerekir. İşte bu ortaya konulacak olan iradenin ise güçlü olması gerekir. İradenin zayıflığı insanı yapageldiği amellerin tamamından ayağının kaymasına sebep olur.

Kul yapacağı taatler üzere irade koyması gerektiği gibi, masiyetler ve şehvi istekler hususunda da tam ve kesin bir irade ortaya koymalıdır.

Sağlam bir irade bazen nefsin telkinleri bazen ise şeytanın vesveseleri ile sarsılır. Kul bu fısıltılara kulak verdiğinde ise işte o zaman iradenin zayıflaması söz konusu olacaktır. Ancak kulun sağlam iradesi ile kötülüğü emreden, nefse de şeytana da direnmesi O'nu güçlü yapacak ve amellerde de imanında da istikrarlı hale getirecektir.

إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا

“Şüphesiz şeytanın hilesi zayıftır.”¹⁸

Her türlü amelin başı da sonu da sabırdır. Sağlam irade aslında bu sabrın devamlı halesidir.

¹⁵ (5/Maide 54)

¹⁶ (Muttefekun Aleyh)

¹⁷ (Muttefekun Aleyh)

¹⁸ (4/ Nisa 76)

Bir amel işleyeceğinde sabredeceksin, günaha girmemek için sabredeceksin, iman üzere kalmak için sabredeceksin, ilim talebeliği yapıyor isen meşakatlere sabredeceksin, İslami hareket için uğraş veriyor isen kardeşlerine sabredeceksin, tağutların eziyetlerine sabredeceksin.

El mühim, sabır sabır sabır...

“...Kim sabrederse, Allah ona dayanma gücü verir. Kimseye sabırdan daha hayırlı ve daha geniş bir ikram verilmemiştir.”¹⁹

İşte Allah azze ve celle katında hayırlı olan ve sevimli olan güçlü mümin kimse özellikle bu alanlarda güçlü olan kimsedir.

Burada şöyle bir soru yöneltilebilir;

“Bedenen güçlü olmak Allah'a sevimli değil midir?

Allah katında hayırlı değil midir?”

Elbette bu konularda eşit konuma sahip iki Müslümandan bedenen daha güçlü olan diğerinden daha faziletlidir. Çünkü sağlam beden ve gücün, kuvvetin yerinde bulunması hali de insanın Allah'a karşı yapacağı ibadetlerde ve taatlerde onu güçlü tutar.

Örneğin; Bedenen güçlü bir müminin İslam'a daha fazla katkı sunması ya da yapacağı ferdi bir ibadette daha diri kalması bedenen güçlü olması ile alakalıdır.

Ancak sıkıntılı olan anlayış şudur; “güçlü ve kuvvetli olmanın yalnızca bedenden ibaret olduğunu zannederek beden ve dış görünüş açısından diri, güçlü ve kuvvetli olmaya önem vermeye çalışmak.” İşte bu anlayış insanı hataya götürebilir.

Bedenen güçlü olmaya çalışıp; iman gücünü, ahlak ve irade gücünü ihmal edenler en zirve amel olan cihad amelinde bile olsalar bu ameli yerine getiremeyecek ve gerisin geriye topuklarının üzerine döneceklerdir.

İman gücü olmayınca sebat edemeyecek, ahlak gücü olmayınca fitne çıkartacak ve hatta yaptıklarına aslında kılıf bulur hale gelecektir.

¹⁹ (Müslim)

Artık bana düşen,
güzel bir sabırdır.

YUSUF 18

ŞİRK AMELİ İŞLEYENİN AHİRETTEKİ CEZASI

Abdullah bin Abdurrahman

Salih Bağırgan tarafından tercüme edilmiştir

Allah, ulûhiyetinde ve herhangi sıfatında bir başkasını kendisine ortak koşanlara veya ibadetlerden herhangi birini, bir başka varlığa sunanlara şiddetli bir azabı vaat etmiş ve böylelerine cenneti haram kılmıştır:

إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

"Şüphesiz her kim Allah'a şirk koşarsa, Allah ona cenneti haram kılmıştır ve onun barınağı ateştir. Zalimler için bir yardımcı yoktur."¹

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَى إِثْمًا عَظِيمًا

"Gerçekten Allah, kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz. Bunun dışında kalanı (günahları) ise, dilediğine bağışlar. Kim Allah'a şirk koşarsa, doğrusu büyük bir günahla iftira etmiş olur."²

Allah (cc), şirkin tehlikesinden bahsederken de şöyle buyurmaktadır:

وَإِذْ قَالَ لُقْمَنُ لَابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

"Hani Lokmân oğluna nasihat ederek şöyle demişti: Yavrucuğum! Sakın ha Allah'a şirk koşma! Hiç şüphe yok ki şirk, gerçekten büyük bir zulümdür."³

Rasulüne de şöyle demiştir:

وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكَتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ بَلِ اللَّهُ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ

"Andolsun ki sana da senden önceki peygamberlere de vahyolunmuştur. Andolsun, eğer Allah'a ortak koşarsan işlerin şüphesiz boşa gider ve hüsranda uğrayanlardan olursun. Hayır; yalnız Allah'a kulluk et ve şükredenlerden ol."⁴

Allah (cc), kendisine şirk koşanların kıyamet gününde varacakları yerin cehennem olduğunu haber vermiştir:

إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

"Şüphesiz her kim Allah'a şirk koşarsa, Allah ona cenneti haram kılmıştır ve onun barınağı ateştir. Zalimler için bir yardımcı yoktur."⁵

Ve yine Rasulleri ve nebileri hakkında da şöyle buyurmaktadır:

ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

"Bu, Allah'ın hidayetidir; kullarından dilediğini bununla hidayete eristirir. Eğer o peygamberler de şirk koşsalardı, elbette bütün yapıp-ettikleri boşa çıkmış olurdu."⁶

¹ (5/Mâide 72)

² (4/Nisâ 48)

³ (31/Lokmân 13)

⁴ (39/Zümer 65-66)

⁵ (5/Mâide 72)

⁶ (6/En'âm 88)

Allah (cc) bu gibi ayetlerde, yapılan herhangi bir ibadetin ahirette kazanç sağlamasını ve kişiyi selam yurduna ulaştırmasını, şirk amelinin bulunmamasına bağlamaktadır. Ayrıca peygamber ile diğer insanların arasını ayırmakta ve kim olursa olsun şirk ameli işledikleri sürece hayatlarını bu şekilde tamamlayanların amellerinin boşa çıkacağını haber vermektedir.

Allah Rasul'ünün hadislerine göz attığımızda da cennete yaklaştıracak ve cehennemden uzaklaştıracak şeyin ancak Allah'a hiçbir şekilde ortak koşulmadan ibadet edilmesi olduğudur.

Ebû Eyyûb (ra) anlatıyor:

"Rasulullah (sav) seferdeyken bir bedevi çıkıp devenin yularını tuttu. Sonra, 'Ey Rasulullah! -veya Ey Muhammed! - Beni cennete yaklaştıracak ve cehennemden uzaklaştıracak şeyi bana haber ver.' dedi. Rasulullah (sav) bir müddet konuşmadı. Sonra ashabına göz gezdirdi. Ardından, 'Yemin olsun sorması gereken şeye muvaffak kılındı -veya yemin olsun, sorması gereken şeye erdirildi.' buyurdu. Rasulullah (sav) ardından ona, 'Nasıl demiştin?' diye sordu. O da sorduğu soruyu tekrar etti. Rasulullah (sav) ona şöyle buyurdu: 'Hiçbir şeyi O'na ortak koşmadan Allah'a ibadet edersin. Namazı kılarsın, zekâtı verirsın ve sıla-i rahimde bulunursun. (Şimdi) deveyi bırak.'⁷

Şüphesiz ki İslâm dininde tevhidin konumu çok büyüktür. Bu nedenle her kim tevhidin manasını bilmeye, gerektiği şeylerle amel etmeye, ihlaslı bir şekilde onu yerine getirerek Rabbi ile karşılaşmaya ve şirkin pisliklerinden onu arındırıp temizlemeye muvaffak olursa, işte bu kimseler dünya hayatında güven ve emniyete, ölüm anında da gönül rahatlığına kavuşacaktır. Allah (cc) bu kimselerden söz ederken şöyle buyurmaktadır:

الَّذِينَ تَتَوَفَّيْهُمْ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

"Melekler, onlar gönül huzuruna ermiş iken canlarını aldıklarında 'Selam size! Haydi, yaptıklarınıza karşılık olmak üzere girin cennete, derler.'"⁸

Bu kimselerin kalpleri şirkten kurtulmuş ve arınmıştır. Kıyamet gününde Allah Teâlâ onlara şöyle seslenecektir:

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ

"Rableri onlara katından bir rahmeti, bir hoşnutluğu ve onlar için, kendisine sürekli bir nimet bulunan cennetleri müjdeler."⁹

Ebû Hureyre'den (ra) rivayet edildiğine göre o, Allah Rasul'ünün (sav) şöyle dediğini söylemiştir:

– "Ey Allah'ın Rasulü! Kıyamet gününde senin şefaatin en ziyade kime olacak?" "Rasulullah (sav):

– "İhlaslı bir şekilde kalbinden Lâ ilâhe illallâh diyen kimseyedir, buyurdu."¹⁰

Muâz bin Cebel (ra), Allah Rasul'ünün (sav) şöyle buyurduğunu nakletmiştir: "Kimin dünyada son sözü 'Lâ ilâhe illallâh' olursa cennete girer."¹¹

Rabbim bizleri şirkten muhafaza etsin ve Tevhid üzerine canlarımızı alsın.

Âmin.

⁷ (Müslim)

⁸ (16/Nahl 32)

⁹ (9/Tevbe; 21)

¹⁰ (Buhârî)

¹¹ (Ebû Davud)

A black and white photograph showing a person falling head-down through a dense flock of birds. The person is in the center, with their arms and legs spread out. The birds are silhouetted against a bright, cloudy sky, creating a dramatic and somewhat chaotic scene. The overall mood is one of being overwhelmed or swept away.

**Kim Allah'a ortak koşarsa,
sanki gökten düşmüş de
kendisini kuşlar kapışıyor veya
rüzgâr onu uzak bir yere sürüklüyor gibidir.**

HAC 31

İHLÂS SURESİ

Burak Gültepe

Bu sure, dinin temel esası olan tevhidi, yani Allah'ın bir oluşunu en arı, duru ve en güzel şekilde ifade ettiği için “ihlâs suresi” diye isimlendirilmiştir.

Surenin Mekkî veya Medenî olduğu hakkındaki iki görüş vardır. Bu ihtilaf, nakledilen çeşitli rivayetlerden kaynaklanır.

Kureyşliler Rasulullah'a (sav) şöyle sordular: "Rabbinin nesebi (soyu) nedir?" Bunun üzerine bu sure nazil oldu. Bazıları da, Yahudilerden bir topluluk gelip, "Bu halkı Allah yarattı, peki Allah'ı kim yarattı?" şeklinde bir soru sormalarından dolayı, onlara cevap olmak üzere, bu sure indi demişlerdir.

Razî'nin aktardığına göre; Hıristiyan Nocrân heyeti geldiği zaman, "Rabbini bize özellikleri ile anlat: O ne şeyden, hangi cevherdendir" demişlerdi.

Rasulullah bir gün **"Rabbim bir şeyden değildir. O, eşyanın yaratıcısıdır"** dedi. Bunun üzerine (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) "Kûl huvallâhu ehad" suresi indi.

Onlar, "O tek ise sen de teksin" dediler. Nebî (sav) **"O'nun benzeri yoktur"** buyurdu. Onlar bize başka sıfatlarını da söyle dediler.

Nebî **"Allah Samed'dir"** dedi. "Samed nedir?" dediler.

Nebî (sav), **"Yaratıkların, her türlü ihtiyaçları için kendisine başvurduğu varlıktır"** dedi. 'Daha başka' dediler.

"Meryem gibi doğurmuş değil, İsa gibi doğrulmuş da değil, ona denk olabilecek bir şey de yoktur" dedi.

Bu rivayetten yola çıkarak, Medenî sure olduğu söylenmiştir. Kızgın kumda işkence gören Bilal (ra) "Ehad Ehad!" diye haykırıyordu. Bu rivayetten dolayı Mekkî olabileceği dile getirilmiştir.

Enes bin Malik'ten rivayet edildiğine göre; Hayber'deki bazı Yahudiler Rasulullah'a gelerek şöyle dediler: Ey Ebu'l Kasım! Allah, Melekleri nurdan, Âdem'i kokmuş çamurdan, iblis'i ateşten, göğü dumandan ve yeryüzünü su köpüğünden yaratmıştır. Peki, Rabbinin mahiyeti nedir? Rasulullah onların sorusuna cevap vermedi. Bu sırada Cebrail gelerek; ey Muhammed onlara "De ki: **Kûl huvallâhu ehad**" dedi.

Bilindiği gibi, surenin inişine neden olan soru soranların özel kişiler oluşu, cevabın genel ve evrensel oluşuna engel değildir. Bu tür ayet ve surelerde, yerin ve zamanın da bir önemi yoktur. İnış nedeni açısından Mekkî veya Medenî olduğunun bilinmesi, bundan çıkacak sonucu ve hükmü değiştirmez. Bu gibi surelerde iniş nedenini bilmek, yalnızca inişin olduğu yeri tanımak ve durumu açıklamak için ilave bilgiler türünden aktarılır. Dolayısıyla surenin, bütün şirk çeşitlerine olduğu gibi, Kureyşlilerin putlarını, Yahudilerin Allah'a oğul isnat edişlerini, Hristiyanların teslis inancını da reddettiğine kuşku yoktur.

⁶ (El-Hucce fi Beyânî'l-Mahacce, 1/122)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

De ki:
"O, Allah birdir."

اللَّهُ الصَّمَدُ

Allah, Samed'dir
(Her şey O'na muhtaçtır, daimdir, hiçbir şeye ihtiyacı olmayandır).

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

“O, (asla ve hâşâ çocuk) doğurmamıştır
ve (bir anadan) doğmamıştır.
(Allah (cc) böyle eksiklik ve acizliklerden uzaktır.)”

وَلَيْكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

“Hiçbir şey (hiçbir kimse ve hiçbir şekilde),
O'na denk olmamıştır.
(ve zaten olması da imkânsızdır.)

Fatiha suresinde olduğu gibi bu yüce surenin de birçok ismi vardır. En yaygın olanları “İhlâs” ve “Kul huvalâhu ehad” suresidir. “Esas suresi” diye de isimlendirilmiştir. Bu sure, dinin temel esası olan tevhidî, yani Allah'ın bir oluşunu en arı, duru ve en güzel şekilde ifade ettiği için “İhlâs suresi” diye isimlendirilmiştir.

Enes'den (ra) rivayet edildiğine göre: Gökler ve yer, “Kul huvalâhu ehad suresi” üzerine kurulmuştur... Çünkü zâtında varlığı zorunlu, mutlak hâkim, ortaklıktan münezze bir varlık olmasaydı, hiçbir şey var olamazdı.

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللَّهِ
رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ

Eğer her ikisinde (gökte ve yerde) Allah'ın dışında ilahlar olsaydı, elbette ikisi de bozulup gitmişti. Haşim Rabbi olan Allah onların nitelelendirmelerinden münezzehtir.¹

Evren bütünüyle onun birliğini gösteren, varlığını bildiren ayetler işaretler ve delillerle doludur.

Bu surenin anlamı iyice bilinince; Allah (cc) tanınmış, bilinmiş olur.

Bir adam namaz kılarken bu sureyi okumuştur. Bunun üzerine Nebî (sav): “Doğrusu bu, Rabbini tanıyan Arif bir kuldur.” buyurdu.

Başka bir hadiste; Aişe'den (ra) rivayet edildiğine göre; Rasulullah (sav) bir grubu sefer için göndermişti. İçlerinden bir şahıs kıldırıldığı bütün namazları İhlâs suresi ile bitiriyordu. Geri döndüklerinde gruptakiler bunu Rasulullah'a anlattılar. Resulullah, niçin böyle yaptığını ona sormalarını istedi. Ona sorulduğunda şöyle

cevap verdi: Ben surede Rahman'ın sıfatlarını zikredildiğinden bu sureyi çok seviyorum, deyince Allah'ın rasulü (sav): **Ona deyin ki, Allah da onu seviyor**, buyurdu.

Müslim'de geçen bir hadiste: Allah Rasulu (sav) ashabına: **“Sizden biriniz, bir gecede Kur'an'ın üçte birini okumaktan aciz olur mu?”** diye sorar. Bu onlara zor gelir:

“Ya Rasulallah hangimiz buna güç yetirebiliriz ?” derler. Bunun üzerine Rasulullah (sav):

“Kûl huvalâhu ehad, Kur'an'ın üçte birine denktir,” buyurdu

1. قُلْ “De ki.”

Bu kitap öncelikle Rasulullah'a (sav) ve dolayısıyla hitap edilmeye elverişli olan herkesedir. Emrin açıkça ifade edilmesinde, bunun ilahî bir açıklama olduğuna ve aynen söylenmesi gerektiğine dikkat çekme vardır. Sure, bu anlamı pekiştirmek; Nebî'nin sadece bir tebliğci olup kendisine söylemesi emredileni aynen bildirmesi için “De ki” lafzı ile başlamıştır. En doğrusunu Allah (cc) bilir.

De ki, kalbinle inanarak ve dilinle ikrar ederek, kendi kendine söylediğin gibi, başkalarına da bildir ve açıkça söyle. Herkes de böyle söylesin. “(Onlar) birbirlerine hakkı tavsiye ederler.” Asr Suresi'nin 3.ayetinde ifade edildiği gibi itikadî ve amelî tevhidî ilan etmeleri istenmektedir.

هُوَ اللَّهُ “O Allah”,

Yani “Rabbim yeni bir ilah değildir.” Mekke müşrikleri Allah'ı (cc) tanıyorlardı. Kâbe'de 360 put olmasına rağmen, bu kelimeyi hiçbir puta vermiyorlardı. Ebrehe filleri ile Kâbe'yi yıkmaya gelirken sadece Allah'a dua ediyorlardı. Kâbe'yi Beytullah diyerek Allah'a nispet ediyorlardı.

¹ (21/Enbiya 22)

Mesela Zuhurf Suresi 87. Ayette Allah (cc) şöyle buyurmuştur: "Eğer onlara sizi kim yarattı diye sorsan, Allah derler."

هُوَ "O" demek ise; kendisini ancak hakkıyla kendisinin bildiği, zâtını akılların kavraması mümkün olmadığından dolayı, zât mertebesinde ancak "O" demekle tanımlanabilecek zorunlu varlık olan yüce hakkın zâtı ve kendisi demektir.

أَحَدٌ Ehad sözcüğü, bir anlamına gelen "Vâhid" sözcüğü yerine kullanılsa da aslında aralarında önemli anlam farkları vardır. Ehad sözcüğüne direkt sayı anlamı verilmez. Sayı saymaya başlarken bir, iki sayıları için "Ehad, isneyn" terimleri değil; "Vâhid, isneyn" terimleri kullanılır.

Ehad, zâtı; ne bölünme, ne de hiçbir sayıyı kabul etmeyen, asla iki olma olasılığı olmayan gerçek "bir" dir. Hep bir ve daima bir'dir. Allah-u Teâlâ'nın isimlerinden olan "Ehad" kelimesi, Ezel ve Ebed' de olan hep bir olan ve beraberinde bir ötesi bulunmayan ferttir, tektir. Bu öyle bir isimdir ki, beraberinde alınabilecek sayı olmadığını ifade etmek için türetilmiştir.

Ehad, Allah'ın sıfatlarından bir sıfattır ki; yalnızca ona hastır. Bu sıfatta ona hiçbir şey ortak olamaz. Bu ayetle müşriklere çok güzel bir cevap verilmiş oldu. Rab yalnızca O'dur. Onun Rububiyetinde hiç kimsenin payı yoktur. Rab aynı zamanda İlâh, Ma'bud'da olmalıdır. Çünkü onun Ulûhiyetinde de hiçbir ortağı yoktur.

Bir başka anlam: kâinatın yaratıcısı yalnızca O'dur. Mahlûkunu rızıklandıran ve zor durumda yardım eden de O'dur.

Ehad kelimesinin geçtiği bazı ayetler şunlardır;

فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا

"Allah'la beraber başka birine ibadet etmeyin."²

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

Onun hiçbir dengi yoktur.³

وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا

"O, hükmüne hiçbir kimseyi ortak etmez."⁴

Hâkimiyetine, hükümranlılığına, yasmada bulunmasına ortak etmez. Doğruyu, yanlış, helali, haramı, güzeli, çirkini 'O' belirler. Kâinatın kanun koyucusu Yüce Allah (cc) her yönüyle tektir, birdir:

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ

وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

"Yeryüzünde ne varsa hepsi yok olacak, ancak Celâl ve ikram sahibi Rabbinin zâtı kalacaktır."⁵

لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ

"Bugün hâkimiyet ve egemenlik kimindir? Elbette ki tek ve Kahhar olan Allah'ındır."⁶

² (72/Cin 18)

³ (112/Ihlâs 4)

⁴ (18/Kehf 26)

⁵ (55/Rahman 26 - 27)

⁶ (40/Mumin 16)

وَالْهَكْمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا

“Sizin ilahınız bir tek ilahdır, ondan başka ilah yoktur.”⁸

Yani La İlahe İllallah (Kelime-i Tevhid) ile herkesin yükümlü olduğu ve herkes için anlaşılabilir tevhid budur.

Mekke müşrikleri ise 'tek bir ilah' kısmını anlamıyordu. Allah'tan başka ilah yok denilince

أَجْعَلِ الْإِلَهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ

“Bütün ilahları bir tek ilah mı yapmış, bu gerçekten şaşılacak bir şey” diyorlardı.⁹

O Allah, zatında bir olduğu gibi sıfatlarında da birdir. İlahlıkta, Rablikte, mülkünde, görmesinde, işitmesinde de 'bir'dir.

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ

“O'nun hiçbir benzeri yoktur.”¹⁰

ayetince Allah'a yaraşır şekilde, kâmil olarak anlamak gerekir.

2. (اللَّهُ الصَّمَدُ) Allah, Samed'dir.”

Samed, zor durumda kendisine başvurulana, hiçbir eksiği bulunmayandır. Kendisinde hiç kusur ve ayıp olmayandır.

Samed, üzerine afet gelmeyen kimsedir.

En meşhur bilinen anlamıyla Ebu Hureyre'ye (ra) göre “hiç kimseye muhtaç olmayan, fakat herkesin muhtaç olduğu müstağni kimsedir.”

Şüphe yok ki, halkların yönetimi/idaresi ve onlara kanun koymak insanın hakkı değildir. Hakkı olmayan bir yetkiyi sahiplenen insanoğlu, doğal olarak bu makamın hakkını verememiş ve tüm insanlık bu yüzden büyük bir kaosa sürüklenmiştir. Bir insan olarak bile, sahibi olduğu herhangi bir şeyde başkasına yetki tanımayan insanoğlu, bu düşünceyle haddini aşmış ve Allah'a karşı bir haksızlık içerisine girmiştir. Bütün insanlara sormak lazım; “Acaba evinizde yabancı birisinin sözünün geçmesi hoşunuza gider miydi veya buna müsaadeniz olur muydu?” Çoğu insan bu soruya olumsuz cevap veriyor; yani “razı olmayız, izin vermeyiz, öyle şey mi olur kimin haddine!” gibi sert karşılıklar veriyor. Bugün ise halklara demokrasiyi dayatıyorlar. En doğru yolun, eşitliğin bu olduğunu söylüyorlar... Rabbimiz ise şöyle buyurur;

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ

“(İnsanlığa) Doğru yolu göstermek Allah'a aittir.”⁷

İnsan ise ilâhlık sıfatlarıyla muttasıf değildir ki kurtuluş yolunu gösterebilir ve bu yolda onu mutlu etmeyi başarsın! Çünkü insanlığa doğru olan ve insanı mutlu edecek kanunlar koyabilmek için onu yaratmış olmak gerekir ki, insan yaratan değildir. Allah, insanı yarattığı için onun nelerle mutlu olabileceğini en iyi bilendir. Hem koyduğu kanunların insan açısından ileride doğurabileceği faydaları ve zararları bilebilmeli ki, bugün ona göre kanun koysun. İnsan ise gaybı bilmekten acizdir. Allah'tan başka hiç kimse gaybı bilemez. Öyleyse bu cihetle de Allah, kanun koymada tek hak sahibidir.

⁷ (16/Nahl 9)

⁸ (2/Bakara 163)

⁹ (38/Sad 5)

¹⁰ (42/Şura 11)

Hristiyanların inancında teslis vardır. İsa ilahtır, annesi de ilahtır. "Allah için üçüncüsüdür" derler. Bunlara cevap ben "Allah birdir" denilmiştir.

Allah (cc) Meyrem (as) ve oğlu İsa (as) için şöyle buyurmuştur.

وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ كَانَا يَأْكُلَانِ الطَّعَامَ

"Annesi de dosdoğru biriydi ve her ikisi de yemek yerlerdi"¹¹

Yeme ihtiyacına mahkûm olup, tuvalete gitmek zorunda oldukları hatırlatılarak, böyle kimselerin ilâh olamayacağı anlatılmıştır.

"Es Samed" buyrulmasında bu anlama dikkat çekme vardır.

وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ

"Hazineleri bizim yanımızda olmayan hiçbir şey yoktur."¹²

Hak Teâlâ katında her şeyin sınırsız hazineleri vardır ve bundan dolayı da o Samed'dir. Samed, kendisine tevekkül edilen, dayanılan demektir. Tevekkül ettikleri şeye dayanmaları halinde kurtulurlar. Şu da var ki, nedenler kendilerine sarılan ve sığınanları çoğu zaman hor ve hakir kılar. Hak Teâlâ ise kendisine sığınıp işlerini ona havale edenleri kesinlikle kurtuluşa çıkarır.

3. (لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ) "O, (asla ve hâşâ çocuk) doğurmamıştır ve (bir anadan) doğmamıştır. (Allah böyle eksiklik ve acizliklerden uzaktır.)"

Müşrikler her devirde, ilâhın da insan cinsinden, benzer özelliklere sahip olduğunu düşünmüşlerdir. Arapların bu akidesi Kur'an'da şöyle geçer: onlar melekleri Allah'ın kızları zannederlerdi. Yahudiler Üzeyir (as) için, Hristiyanlar ise İsa (as) için Allah'ın oğlu olduklarını iddia etmişlerdi.

Bu şirk barındıran düşünceler ile Allah'ın (Hâşâ) eşinin olduğu, üreme ihtiyacı, fani olduğu için çocuk ihtiyacı, başı ve sonu olduğu gibi birçok sakat düşünce kapı açıyordu.

Bütün bu varsayımlar Ehad ve Samed denilerek kökten çürütülmüştür.

Kuran'ın değişik yerlerinde Ehl-i Kitabın taşkınlıklarından bahsedilmiştir.

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقِيَهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ انتَهُوا خَيْرًا لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا

"Ey kitap ehli, dinimizde taşkınlık etmeyin ve Allah hakkında gerçek olmayan şeyleri söylemeyin. Meryem oğlu İsa Mesih sadece Allah'ın elçisi, onun Meryem'e attığı kelimesi ve O'ndan bir ruhtur. Allah'a ve elçilerine inanın. Allah üçtür demeyin. Kendi iyiliğiniz için buna son verin. Çünkü Allah yalnız bir tek ilahtır. O çocuk sahibi olmaktan münezzehtir. Göklerdeki her şey, yerdeki her şey O'nundur. Vekil olarak Allah yeter."¹³

¹¹ (5/Maide 75)

¹² (15/Hicr 21)

¹³ (4/Nisa 171)

Bu ayetle kitap ehlinde çok hoş bir nasihat edilmiştir. Onları aşırıktan sakındırmıştır. Çünkü Allah'ın elçilerini sevmek zaten İslâm'dandır. Bununla birlikte onları ilahlaştırmak sevgi de aşırıya gitmek olacaktır. Böylesi bir inançtan Allah'a sığınırız.

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ

"Rahman çocuk edindi dediler. O yücedir. Hayır, onlar ikram edilmiş kullardır."¹⁴

Delili getiremezler;

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ هُوَ الْعَزِيزُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِنَّ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بِهَذَا أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

"Allah, çocuk edindi dediler. Hâşâ, Allah bundan uzaktır, O zengindir. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. Bu hususta hiçbir deliliniz yok. Allah hakkında bilmediğiniz şey mi söylüyorsunuz?"¹⁵

Bu ayetlerde, Allah'a evlat edinmeyi ve evlat olmayı nispet edenlerin akîdele-ri her yönüyle reddedilmiştir.

"O doğmamış ve doğurmamıştır" ayeti ile Allah için bir nesebin, bir soyun söz konusu olamayacağını bildirmektedir. Kâfirûn Suresi ile İhlas Suresi'nde tevhid kelimesinin nefy bölümü (La ilahe), yani her şeyi reddedip sadece Allah'ı ilah kabul etme (ispat/İllallah) birlikte vardır. Bu iki sureye "İhlaseyn ve Mukaşşıseteyn" da denilmiştir. (İki ihlâs ve şirki kışkıqlama)

Doğurmak, yani kendi yerine geçecek evladı ve soyu olmak, ölümlüler açısından bir ihtiyaç ve istenen amaç olsa da, zâtında her yetkinliği toplamış olan; Ehad, Samed ve Vacibu'l-Vücut özellikleri taşıyan Allah-u Teâlâ hakkında bu bir kemâl değil, aksine bir eksiklik, bir kusur olur.

Bunlar Allah'ın tek ve Samed oluşuna aykırıdır.

Bir olan; bölünemez, parçalanmaz.

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نَسَبًا وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجَنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ

"Bir de Allah'la cinler arasında bir hısımlık, bir akrabalık uydurdular. Gerçekten cinler de bilirler ki, onlar cehenneme doldurulacaktır."¹⁶

Müşriklerin tanrılıkta üreme düşüncesine sapmaları bilgisizlik/cahillik idi. Bu sapıklığın da garip yönü ise şudur: putperestler, Allah'a ortak koşarken yine de Allah'ı baştan saydıkları ve ona ikinci derecedeki diğer ilahlardan ayrıcalık tanıdıkları, diğerlerini daha aşağı derecelerde tanrılar kabul ettikleri, yani tanrı diye taptıkları putlardan hiçbirini Allah'a eşit ve denk saymamalarıydı.

Kiliselerin daha birçok teslis ile alâkalı; baba, oğul, kutsal ruh ile alakalı efsaneleri vardı.

¹⁴ (21/Enbiya 26)

¹⁵ (10/Yunus 68)

¹⁶ (37/Saffat 158)

İşte bu tantanaların batıl şeyler olduğunu Kur'an şu ayette bildirdi:

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ
وَاحِبَّاءُهُ قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ
بَشَرٌ مِّمَّنْ خَلَقَ

"Yahudilerle Hristiyanlar dediler ki: biz Allah'ın oğulları ve sevgilileriyiz. Sen de onlara de ki peki öyleyse Allah size günahlarınızdan dolayı neden azap ediyor? Doğrusu siz onun yarattıklarından bir beşersiniz."¹⁷

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ

"Allah, Meryem oğlu İsa'nın kendisidir diyenler elbette kâfir olmuşlardır."¹⁸

Rabbim bizleri onların saptığı gibi sapmaktan korusun.

4-(وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ) "Hiçbir şey (hiçbir kimse ve hiçbir şekilde), O'na denk olmamıştır (ve zaten olması da imkânsızdır.)

Ne öncesinde doğuran, ne sonrasında doğmuş ne şanında ortak olmuş, ne ona denk olmuş, ne eş, ne arkadaş, ne rakibi olmamıştır ve olmaz. Şimdiye kadar olamamıştır.

Peki, sonrasında bir varlık o makama ulaşabilir mi?

Dengi olmayan olduğu için, ebediyen denginin olmasının imkânsız olduğu da açıktır işte bu 'tek' olmaktır.

Her şeyin bir beraberisi, bir eşi, zıttı ve benzeri olabilir.

Nitekim Allah (cc) şöyle buyurmuştur;

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

"Düşünüp ibret alasınız diye Biz her şeyden birer çift yarattık."¹⁹

سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا

"Bütün çiftleri yaratan Allah'ın şanı yücedir."²⁰

'Hiçbir' kelimesi gerek topluca gerek tek tek tamamını birden yok sayıp reddettiği için 'küfûv' kelimesi ile de denkliğin Allah için söz konusu olamayacağı ifade edilmiştir.

Bazıları bunun 'doğmadı ve doğurulmadı' ayetleri bağlamında En'am Suresi 101. ayetine işaret edilmiştir.

أَتَى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ

"O'nun bir eşi olmadığı hâlde, nasıl bir çocuğu olabilir?"²¹

Haliyle, kızı (melekler) oğlu olması da mümkün değildir.

Allah (cc) şöyle buyurmuştur;

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا

"Eğer yerde ve gökte Allah'tan başka ilâhlar olsaydı, kesinlikle ikisinin de düzeni bozulurdu."²²

¹⁷ (5/Maide 18)

¹⁸ (5/Maide 17)

¹⁹ (51/Zariyat 49)

²⁰ (36/Yasin 36)

²¹ (6/En'am 101)

²² (21/Enbiya 22)

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذَا لَا بُدَّعُوا إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا

"Onların dedikleri gibi, Allah ile beraber başka ilahlar da olsaydı, o zaman o ilahlar da arşın sahibine elbette yol bulmaya çalışırlardı."²³

Mâbudluk hakkı olan gerçek ilah, hakiki Samed, kendisinde güçsüzlük, çaresizlik ve ihtiyacın arız olması mümkün olmayan ve kendinden başkasını dilediği zaman ezip yok etmeye Kâdir bulunan, Gâlip ve Kahhar olan Ehad' dır, işte Allah O'dur.

Rasulûllah (sav) şöyle buyurmuştur;

"Biriniz bir gecede Kur'an'ın üçte birini okumaktan aciz midir? Bu onlara zor geldi. Sonra buyurdu ki; bir kimse, kul Huvalahu Ehad'ı okursa, okuduğu Kur'an'ın üçte birine denk olur."²⁴

Bu hadisten dolayı gece yatmadan önce İhlâs suresini okumalıdır.

Tirmizî hadisinde ise; 'Kûl Huvalahu Ehad' suresi Kur'an'ın tümüne eş değerdir, şeklinde rivayet edilmiştir.

Üçte biri olduğuyla alakalı epey bir rivayet vardır.

Kur'an'ın Üçte Biri Ne Demek?

1. Amaç ve sevabı açısından değil, anlam açısından üçte birine denk olmasıdır.

2. Kur'an anlamları üçtür. Tevhid ilmi, yasama ilmi, ahlâk ilmi... İhlâs suresi tevhid ilmini barındırır.

3. Kur'an, bir bakıma inanç ilkeleri, hükümler ve kıssalar olarak üç'e bölünürse bu sure tümüyle inanç ilkelerine ilişkindir.

4. Allah'ı bilme, nebîleri bilme, ahireti bilme şeklinde üçe ayrılırsa bu sure Allah'ı bilmeyi kapsar.

Esas olan ise tevhid ile alakalı olmasıdır ki, bu Kur'an ilimlerinin aslıdır.

Kur'an'ın üçte birini okumuş gibi sevap alır mıyız?

Allah sözünün anlamlarına dikkat eden ve onları düşünerek, tedebbür ile okuyan için farklı, anlamayarak okuyan için ise farklı sevabı vardır. Her kim bunu, manâsını anlamak için hakkını vererek okursa, yani düşünerek okursa biraz daha denktir demektir.

Alûsî der ki; Allah'ın kendisinin bildiği bir takım hikmetler vardır. Şu halde her ne surette olursa olsun bu sureyi okuyan kimse, aynen Kur'an'ın bu sureyi içine almayan üçte birini okumuş olanın kazandığı kadar sevabı kazanması imkansız görülmeyp, bunun hikmetinin Allah'ın bilgisine bırakılması gerekir.

İbni Abdi'r Ber de; Bu konuda susmanın bir gün görüş ileri sürmekten ve ileri geri konuşmaktan daha doğru bir yol ve daha faziletli bir davranış olduğunu söylemiştir, gerçekten de en tutarlı olan budur.

²³ (17/İsra 42)

²⁴ (Buhari, Müslim)

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ امْتَالِهَا

"Kim bir iyilik yaparsa ona on katıyla sevap vardır."²⁵

Ayette belirtildiğine göre bir harfine on sevap vermeyi vadeden Allah'ın (cc) İhlâs suresine üçte birine denk bir sevap vermesinin engeli yoktur ve başka neden aranmaz.

وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ

"Allah dilediğini yapar ve dilediği gibi hüküm verir."²⁶

Kur'an'ın surelerinin birine, diğerinden daha faziletli diyemeyiz. Fazilet farkı olmadığını söyleyenler olmuştur.

İbni Hassad demiştir ki: "Bu konuda gelen nasların, hadislerin çokluğu karşısında sureler arasında fazilet farkı olmadığını söyleyenlere şaşılır." Fazilet farkı olduğunu söyleyenler de bunun nasıl olduğunu açıklamada ihtilâf etmişlerdir. Örneğin İhlâs suresinin içerdiği Allah'ın birliği ve sıfatları gibi anlamlar vardır ki, örneğin Tebbet suresinde bu anlamlar yoktur. Dolayısıyla daha faziletli oluş, ancak anlamın yüceliği ve çokluğu iledir. Allahu Teâlâ'nın yüce isimlerini ve sıfatlarını açıklayan, azamet ve celâlini anlatan ayetlere, böyle olmayanlara göre; değeri daha yüce, şanı daha yüksek anlamında "Daha faziletli" denilir.

Bir diğer faziletli olma durumu da şöyledir: Bunu okuyan kimse, okumakla ahirete yönelik sevaptan başka, bu dünyada peşin bir fayda ve tilavetle meydana gelen bir ibadet elde etmiş olur. Örneğin Ayet-el Kürsi, İhlâs ve Felak Nas sureleri bunlardandır. Derhâl korkulan bir şeyden korunmuş, böylece okumakla ibadet etmiş olurlar.

Allah-u Teâlâ onların okunuşunu, diğerlerinin okunuşundan kat kat daha fazlasına denk saymış ve ona, diğerlerine vermediği sevabı vermiştir. Her ne kadar onun bu dereceye ulaşmasına neden olan anlam bizce bilinmese bile böyledir.

²⁵ (6/Enam 160)
²⁶ (14/İbrahim 27)

İşte Rabbimiz olan Allah budur.
O'ndan başka ilâh yoktur,
her şeyin yaratıcısı O'dur,
o halde sadece O'na kulluk edin,
her konuda dayanılacak tek merci O'dur.

ENAM 102

TARİHİ AYDINLATANLAR

Mustafa Yakupoğlu

Hamd, biz kullarına kendisini tanıtan Allah'adır. O'na hamd ve tevbe eder, O'ndan yardım ve bağışlama dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüğünden O'na sığınırız. Allah'ın hidayete ilettiğini kimse saptıramaz, saptırdığını da kimse hidayete erdiremez. Bir ve tek olan Allah'tan başka hak ilah olmadığına ve Muhammed'in (sav) O'nun kulu ve Rasulü olduğuna şehadet ederim.

İslam'ın güneşinin şafaktan doğmasıyla şirkin karanlığı aydınlığa, başıbozukluk düzene, güçsüzlük ve acizlik kuvvet ve azamete dönüştü. Zillet zincirlerinden kurtulan insanlar izzetin en zirvesine ulaştı. Cehaletin hâkim olduğu beldelerde, ilim ve fazilet yaygınlaştı. Böylece tüm insanlığın ortak mirası olan İslam dini ikmal edilmiş oldu. Ancak İslam'ın güneşi bütün insanlığın üstüne eşit bir şekilde doğmuş olmasına karşın, insanlardan bir kısmı onunla yücelirken bir kısmı da onun karşısında zilleti tattı. İslam'ın ışıyla aydınlanan birçok kahraman İslam tarihinin aydınlık sayfalarındaki yerlerini almış olsa da o kahramanların hayatları bir vakit sonra kitapların içine hapsedildi ve unutuldu. Bir vakitler onların hayatlarıyla yollarını aydınlatan İslam ümmeti, asrımızın karanlıkları içinde bocalarken kendilerine sunulan Modern çağın sahte kahramanlarıyla avutuldu. Oysa bin dört yüz yıllık mücadele birçok savaşı, yaşanan savaşlar zaferleri ve zaferlerde birçok kahramanı ortaya çıkarmıştı.

Bu mücadelenin ilk kahramanları Allah Rasulü'nün (sav) ashabıydı. Onlar ki Allah'ın elçisine tüm Arapları karşılama alma pahasına biat etmiş olan bir topluluktuk. Allah'ın elçisine biat etmek üzere Akabe'ye geldiklerinde içlerinde en genci olan Esad bin Zürene'nin (ra), orada bulunanlara söylediği sözler bunun en güzel örneğiydi. Esad bin Zürene (ra), Rasulullah'ın (sav) elinden tuttu ve dedi ki: "Yavaş olun ey Yesribliler! Biz onun Peygamber olduğunu bilerek develerimizle koştura koştura geldik! Bugün O'nu Mekke'den çıkarıp Yesrib'e götürmek, bütün Arapları karşımıza almak, hayırlılarımızın öldürülmesini göze almak, savaş kılıcı yarasına razı olmak demektir. Eğer bu durumlara sabır ve tahammül gösterecekseniz onu alınız, ücretiniz Allah'a aittir. Yok, eğer nefislerinizden korkuyorsanız onu şimdiden bırakınız. Lütfen bunu açıklayınız. Belki bu, Allah'ın indinde sizin için bir mazeret sayılır." Bunun üzerine ona şöyle dediler: "Bu lafları bırak, ey Esad! Allah'a yemin olsun ki artık bu biatten vazgeçmeyiz ve bırakmayız."¹

Onlar ki Allah'a ve Rasulüne iman eden, ondan sonra da hiç şüpheye düşmeksizin Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad eden bir topluluktur. Allah (svt) Kitab-ı Kerim'inde onları şu şekilde vasıflandırdı ve dedi ki:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

"Müminler ancak o kimselerdir ki; Allah'a ve Resulüne iman etmiş, sonra da şüpheye düşmeden Allah yolunda malları ve canlarıyla cihad etmişlerdir. Bunlar, sadık olanların ta kendileridir"¹

¹ (es-Sire en-Nebaviyye es-Sahiha 1/199)

² (49/Hucurat 15)

Onlar Rasulullah'ın (sav) arkadaşları ve bu zorlu yolculuktaki yoldaşlarıydılar. Rasulullah'ın (sav) asr-ı saadette yetiştirdiği bu altın nesil, hiçbir zaman eskimeyecek olan bir dönemin, ilk temsilcileriydiler. Onlar kapkaranlık bir dönemin, karanlık insanların arasında, vahyin aydınlığıyla savaşıyor, bu uğurda gözlerini kırpmadan ölüme koşan, aydınlık savaşçılarıydılar. Onlar son Nebi'yi gören, O'na inanan, o imanla yaşayıp ölen, O'na gönül veren, O'nu kendisine önder ve rehber edinen, dava adamlarıydılar.

Onların savaşı ne mücerret bir hâkimiyet içindi, nede beldeleri kan gölüne çevirip tarumar etmek içindi. Onların savaşı küfrün karanlığı içinde kaybolmuş olan insanlığı vahyin nuruyla aydınlatmak; kula kulluğa son verip, insanların sadece Âlemlerin Rabbi olan Allah'a kul olduğu bir dönemi başlatmaktı. Bunu yapabilmenin tek yolu da Allah'ın dini ile insanlar arasına giren tağutları bertaraf etmekten geçiyordu. İşte bu Rasulullah'ın (sav) onlara öğretmiş olduğu müstakîm olan yoldu.

Kadisiye Savaşının öncesinde Perslilerin komutanı Rüstem, Sa'd bin Ebû Vakkas'a (ra) konuşmak istediklerini belirtip bir adam göndermesini istedi. Bu talep üzerine Sa'd bin Ebû Vakkas (ra) ona Rib'i bin Amr'ı gönderdi. Rüstem altın yaldızlı bir sergide altından işlenmiş yastıklara yaslanmış halde oturuyordu. Rib'i, at üzerinde yanına vardı ve kılıcı da üzerindeki yamalı elbisesine asılıydı. Mızrağını da bir mendile bağlamıştı. Sergilere varınca atıyla onları çiğnedi ve iki yastığı ayırarak atını bağlamak için kullandı. Bineğin üzerindeki abayı alarak zırh gibi kuşanmıştı. Ona silahlarını bırakması için işaret edildiğinde, "Şayet buraya kendi isteğimle gelmiş olsaydım bunu yapardım. Fakat siz beni buraya çağırıyorsunuz" dedi. Sonrada mızrağına yaslanarak ve bastığı sergileri yırtarak yürümeye devam etti. Böylece Rüstem'e yaklaştı. Yere oturdu. Mızrağını da sergiye sapladı.

-Bizler sizin süslü sergilerinizde oturmayız, dedi. Rüstem:

-Sizi buraya getiren nedir?" diye sorunca:

- Allah bizi buraya getirdi. Bizi, insanları kulların kulluğundan çıkarıp Allah'a kul etmemiz, dünyanın darlığından kurtarıp genişliğine, dinlerin zulmünden İslam'ın adaletine götürmek için gönderdi. Bize elçisini bir din ile gönderdi. Kim bunu kabul ederse onu serbest bırakır ve döner gideriz. Topraklarını terk ederiz. Aksi takdirde ya cenneti ya da zaferi kazanıncaya kadar savaşırız.³

Rasulullah'ın (sav) rehberliğiyle şereflenmiş olan bu seçkin topluluk, hayatları boyunca bunun için mücadele ettiler. İnsanları kula kulluktan kurtarıp Allah'a kul olmalarını sağlayabilmek adına denizleri ve kıtaları aştılar. Dünyanın darlığını genişliğe çevirdiler. Zulümle dolu olan yeryüzünü adaletle doldurdular. Onların kılıçları adeta Rahmân'ın merhametinin bir tecellisiydi. Onunla zalimler ve müstekbir tağutlar alçalırken, onların zulümleri altında inleyen mazlumlar yüceldiler. Küfrün ve zulmün karanlığı içinde harap olmuş olan şehirleri, vahyin nuruyla mamur kıldılar. Yeni şehirler ve mescitler inşa ederek İslam davetini en ücra köşelere kadar ulaştırdılar. Onların savaşı asla yıkım değildi. Onların savaşı çekirdeğini yarararak çıkan bir filiz misali gibiydi. Bu filiz İslam'ın filiziydi ve büyüyüp altında tüm insanlığı gölgelendirebilmesi için bazı engelleri yıkması gerekiyordu. Ama bu yıkım bir son değil, yeni bir dönemin başlangıcıydı. İşte bu başlangıç, Rasulullah'ın (sav) bu ümmete işaret etmiş olduğu nihai hedefe ulaşmasını sağlayacak olan yolun başıydı.

³ (El-Kamil fi't-Tarih, 2/106)

Sevban'ın (ra) rivayet ettiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: **"Allah yeryüzünü benim için katladı/dürdü. Ben de böylece yeryüzünün doğu ve batı her tarafını gördüm. Ümmetimin hükümranlığı benim için katlanan yerlere kadar ulaşacaktır."**⁴

Rasulullah'ın (sav) işaret etmiş olduğu bu hedefe atlı süvariler olarak dörtlüye koşan bu ümmetin öncüleri, bu kutlu yolculuk boyunca emsali görülmemiş fedakârlıklar gösterdiler. Gerçekleştirmiş oldukları fütuhatlarla tarihin sayfalarını kahramanlıklarıyla doldurdular. Öldüler, öldürdüler, bu uğurda canlarını, mallarını ve sevdiklerini kaybettiler ama yorulmadılar, durmadılar. Atların kâküllerinde bağlı olan hayırdan asla vazgeçmediler.

Seleme bin Nufeyl'in (ra) şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Ben Rasulullah (sav) ile otururken bir adam yanıma gelip "Ey Allah'ın Rasulü! Atlar saliverilmiş ve silahlar bırakılmış. Bazıları artık savaşın olmayacağını ve harbin bittiğini iddia ediyorlar" dedi. Bunun üzerine Rasulullah (sav) "Yalan söylüyorlar. İşte savaş zamanı geldi. Ümmetinden bir grup Allah yolunda cihad etmeye devam edecektir. Muhelif olanlar onlara asla zarar veremezler. Allah, onlarla bir kavmin kalbini kaydırır ki, onlarla onları rızıklandırır. Kıyamet kopuncaya kadar savaşsınlar. Hayır, kıyamet gününe, savaş bitinceye, Ye'cûc ve Me'cûc çıkıncaya kadar atların kâküllerine bağlıdır."⁵

Rasulullah'ın (sav) haber verdiği gibi savaş başladı, İslam'ın öncüleri bu yola azmetti ve muhalif olanlar onlara asla bir zarar veremedi. Allah'ın takdir etmiş olduğu ecelin vuku bulmasıyla bu hayrın öncüleri bu hayattan göçüp gitmiş olsa da hayrın kâküllerinde asılı olduğu atları koşturan yiğitler bu ümmet içinde hiçbir vakit eksik olmadı. Altın çağın atlılarından sancağı devralan Ümeyyعوğulları öncülüğündeki

Müslümanlar, çok kısa bir dönemde sınırları İspanya'dan Horasan'a kadar ulaşan bir devleti var ettiler. Muaviye bin Ebi Sufyan'ın (ra) öncülüğünde yelkenli atlarını sulara indiren Müslümanlar, deniz aşırı ülkelere fütuhatlar yaparak Rasulullah'ın (sav) müjdesine nail oldular.

Ümmü Haram binti Milhân'ın (ra) aktardığına göre Rasulullah (sav) söyle buyurmuştur: **"Ümmetinden deniz seferine ilk çıkan ordu bağışlanmıştır"**⁶

Ümeyyعوğulları'ndan sonra bu sancağı siyah sancaklılar devraldılar. Rumların suda sönmeyen ateşlerine karşı İslam ateşini bulan Abbasoğulları, ateş gülleri atan gemileriyle Akdeniz'i İslam gölüne dönüştürdüler. İslami fütuhatlar sayesinde elde ettikleri kölelerden oluşturdıkları Memlûk ordularıyla, İslam devletinin hudutlarını aşılması güç bir set haline getirerek, İslam beldelerinde asırlar boyunca emniyet ve sükûneti sağladılar.

Abbasoğulları'ndan sancağı devralan Selçuklular, İslam beldelerine kara bir bulut gibi çökmüş olan Şialara karşı büyük bir cihad başlattılar. Şia inancına sahip olan Büveyhiler Devleti'ne son vererek hilafeti yeniden ikame eden Selçukoğulları, Bizans ordusunu Malazgirt Meydan Savaşı'nda mağlup ederek Hristiyan âleminin Kudüs hayallerini kabusa çevirdiler.

Selçuklulardan sancağı devralan Selahaddin Eyyubi önderliğindeki Eyyubiler, bölük pörçük bir hale gelmiş olan İslam ümmetini tek sancak altında cem ettiler. Fâtımî Devleti'ne son vererek İslam âlemindeki çift başlılığa son verdikten sonra, uzun süredir işgal altında olan Kudüs'ü işgalden kurtararak, ilk kiblegâhımıza sahip çıktılar.

⁴ (Müslim)

⁵ (Nesa, 6/214 Ahmed bin Hanbel, Müsned, 4/104 İsnadı sahihtir.)

⁶ (Buhari, Cihad, 92)

Eyyubiler'den sancağı devralan Memlûklüler, Moğol istilalarının karşısında etten bir duvar örerek İslam'ın mukaddesatlarını muhafaza ettiler. Tarihleri boyunca hiç yenilgi tatmamış olan Moğolları Ayn Calut' ta mağlup ederek İslam beldelerine musallat olmuş olan işgale son verdiler. Haçlıların alınamaz denilen Muhkem kalelerini fethederek, haça tapanları İslam beldelerinden söküp attılar.

Asırlar gelip geçti, devletler yıkıldı, ama kâküllerinde hayrın bağlı olduğu atları koşturan süvariler Rasulullah'ın da (sav) haber verdiği üzere yok olmadı. İslam'ın ışığıyla aydınlanan birçok kahraman hali hayatta mücadelelerine devam ederken, birçokları da İslam tarihinin aydınlık sayfalarındaki yerlerini aldı. Ama ne var ki o kahramanların hayatları bir vakit sonra kitapların içine hapsoldü ve unutuldu. Bir vakitler onların hayatlarıyla yollarını aydınlatan İslam ümmeti, asrımızın karanlıkları içinde bocalarken, kendilerine sunulan modern çağın sahte kahramanlarıyla avutuldu. Oysa bin dört yüz yıllık mücadele birçok savaşı, yaşanan savaşlar zaferleri ve zaferlerde birçok kahramanı ortaya çıkarmıştı.

İşte bu unutulmuşluğu bir nebze de olsa tersine çevirebilmek adına yeni bir yazı serisine başlamaya azmettik. Allah Subhanehu' nun izni ve inayetiyle bu yazı serimizde İslam tarihinde vuku bulan önemli savaşları ve bu savaşların var etmiş olduğu gerçek kahramanları tarih ilmi sahasında siz kardeşlerimize aktarmaya gayret edeceğiz. Bu yazı serimizde savaş sahasında yaşanan sahneleri salt bir surette aktarmanın ötesinde; savaşta kullanılan askeri taktikleri, savaşların gerçekleştiği dönemdeki silahların teknik kapasitelerini, dönemseller gelişimlerini ve savaşları zafere taşıyan seçkin komutanların hayat hikâyelerini muhtasar olarak aktarmaya çalışacağız. Yine bu yazı serimizde dönemseller olarak Rasulullah'ın (sav) dönemindeki savaşlardan başlayarak, Emevîler, Abbâsiler, Büyük Selçuklular, Harzemşahlar, Gazneliler, Zengîler, Eyyûbiler ve Memlûklüler dönemlerinde kâfirlerle yapılmış olan savaşları kronolojik sıralamasına göre aktarmaya çalışacağız. Sa'y-u gayret bizden tevfiğ Allah'tandır.

Duamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

Bizi Twitter'da Takip Edin!

<https://twitter.com/takvadergisi1>

NASIL HANİF OLUNUR?

Dinin Asılları

Ali Mücahit Orakçı

alimucahitorakci@takvadergisi.org

Allah (cc) insanlığı tek bir gaye için; kul olması için halk etmiştir. İnsanlık tarihi boyunca yol gösterici olarak on binlerce yol gösterici Nebî, Rasul göndermiştir. Bu Rasullerin şeriatları, hukukları farklı olsa da davalarını tek bir dava yapmıştır.

Rasuller (as), insanların en zekisi ile en aptalının anlayacağı asılları müdafaa etmek ve kavimlerini bu asılları bozmaları hususunda uyarmak ile görevlendirilmişlerdir.

Kişiyi Allah (cc) katında Müslümanlardan kılacak asıllar aslında Rasullere gerek kalmadan akıl ve fıtrat ile bilinecek asıllardır. Ancak Allah (cc) rahmeti burada da tecelli ederek Rasullerini bu asılları hatırlatma ile görevlendirmiştir.

Bir Rasul veya vahiy olmadan bu asılları yerine getirilebileceğinin en bariz örneklerden biri Zeyd bin Amr bin Nufeyl'dir (rh).

İsa (as) ile Muhammed (sav) arasında tek ümmet olarak diriltilecek olan Zeyd b. Amr Nufeyl, hanif İbrahim'in milletine, dinine tâbi olmuş ve bu dinin asıllarını yerine getirmiştir. Ulaşabileceği hiçbir vahiy veya elçi olmaksızın dinin asıllarını yerine getirmiş ve Rasulullah tarafından imanına şahitlik edilmiştir.

Zeyd b. Amr b. Nufeyl, Varaka b. Nevfel, Osman b. Huveyris ve Osman b. Cahş Kureyşlilerin putlara tapmasını kabul etmeyerek gerçek dinin arayışına girmişlerdi. Müşriklerin putlara ibadet merasimi düzenledikleri bir gün bu dört arkadaş toplanıp birbirlerine şöyle demişlerdi:

“Bilin ki Vallahi, kavmimiz kesinlikle doğru bir yolda değildir! İbrahim'in (as) dininden ayrılarak ona muhalefet ediyorlar. Ne zarar ne de fayda vermeye gücü yetmeyen putlara tapmayız. Kendimize yeni bir din arayalım, çünkü biz de doğru yolda değiliz” dediler ve İbrahim'in (as) hanif dinini aramak için beldelere gittiler.¹

Bu yolculukta Varaka b. Nevfel ve Osman b. Huveyris, Hristiyanlığı seçmiş; Zeyd b. Amr ise ne Hristiyanlığı ne de Yahudiliği beğenmemiş, araştırmaları ve fıtratının yönlendirmesi sonucu, detaylarına dair çok az malûmata sahip olduğu tevhid dinini kabul etmiş ve muvahhidlerden olmuştur. Osman b. Cahş ise risaletten sonra müslüman olmuş, daha sonra Habeşistan'a hicret etmiş, orada irtidat edip Hristiyanlığa geçmiş ve Hristiyan olarak vefat etmiştir.

Zeyd b. Amr b. Nufeyl, İbrahim'in (as) müşrik, Yahudi veya Hristiyan olmadığını, onun hanif olduğunu biliyordu. Nitekim daha sonra Kur'an'ı Kerimde insanlara Hanîf İbrahim'in (as) dinine tabi olmamız gerektiğini emredilmektedir.

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

Sonra da sana: “Hanif olarak İbrahim'in milletine uy!” diye vah-yettik. O, müşriklerden değildi.¹

¹ (Siret-i İbni Hişam, Cild 1, Sy 205)

² (16/ Nahl, 123)

وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ

Ve yüzünü hanif olarak dine çevir! Sakın müşriklerden olma!³

Hanif Ne Demek?

Sözlükte hanif; meyletme, yönelme manalarına gelen “حَنَفٌ” hanefe fiilinden türemiştir. İstilah anlamı ise batıldan, yani yönünü şirkten ve küfürden hakka yani tevhide yönelme anlamındadır. Şirk, dinini bırakıp İbrahim'in (as) tevhid dinine giren muvahhidlere bu anlamda hanifler denmektedir.

İslam dininin, bu tanımlardan ve Kur'an'da hanif kavramını kullanışına bakıldığında hanif bir din olduğu ortaya çıkmaktadır. Allah (cc), Muhammed'in (sav) ümmetine hanif olan dine çevirmelerini emretmekle birlikte: “Allah nezdinde hak din İslâm'dır” demiştir. Bu durumda “Haniflik” kavramının İslâm ile aynı olduğu sonucuna varabiliriz.

Asıl ne demek?

Asıl; sözlük anlamı olarak kök, temel, kendisi üzerine başka şeylerin bina edildiği şey anlamlarını taşır.

Dinin aslından kasıt ise; Allah'ın (cc) katında tek makbul din ve bütün peygamberlerin dini olan İslam dininin temeli, köküdür. Kişi ancak bu asıllar ile kulluk vazifesini yerine getirmiş sayılır ve Rabbin rızasına erişir.

Dinin Asılları Nedir?

Dinin Asılları;

- Allah'a (cc) varlığına inanmak,
- Yalnızca ibadeti O'na (cc) yönlendirmek,
- O'nun dışındakilere ibadet etmekten yüz çevirmek,
- Allah'a (cc) değil de O'nun dışındaki varlıklara ibadet edenlerden yani müşriklerden beri olmak,
- Rasul gönderildikten sonra onun ile birlikte gönderilen vahye yani hukuka genel olarak iman etmek.

Dinin asıllarını ister peygamber gelsin ister gelmesin, bir kitap gönderilsin ya da gönderilmesin her insanın yerine getirmesi gerekir. Bu hususta cehalet, tevîl asla geçerli değildir. Hiçbir kimse mazur sayılamaz.

Müfessirlerin İmamı İbni Cerir et-Taberi (rh) dinin aslı hakkında bazı şeyleri zikrettikten sonra şöyle der: “Teklif seviyesine ulaşan (mükellef olan) bir kimsenin bu konuda cehaleti özür değildir. Bu, Allah'tan (cc) kendisine Rasul gelsin veya gelmesin, kendisinden başka birini görsün veya görmesin aynıdır.”⁴

Allah (cc) dinin asıllarını yerine getirmek ile insanoğlunu sorumlu tutmuştur. Peki insan bu asılların bilgisine vahiy olmadan nasıl ulaşacak ve amel edecek?

Bu asılları yerine getirmesi için insana üç şey verilmiştir: Mîsak (Kal-û Belâ), İslam fitratı üzere yaratılması ve akıl sahibi olması. İnsan bunlar ile dinin asıllarını rahatlıkla anlayabilir. Dolayısı ile mükellef olan hiç kimsenin bu hususlarda cehaleti ile özürlü olmaz ve küfür ismi ondan kalkmaz.

³ (10/Yunus,105)

⁴ (Tefsir fî Mealimu-d din: 126-132)

فَاقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ
النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ
الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

Yüzünü (Hiçbir şeyi Allah'a ortak koşmayan Muvahhid) bir hanif olarak dine çevir. Allah'ın insanları yarattığı fıtrata (uy). Allah'ın yaratmasında değişiklik yoktur. (Herkesi tevhid fıtratı üzere yaratmıştır.) İşte dosdoğru din budur. Ancak insanların çoğu bilmezler.⁵

İbni Kayyım şöyle der: "Bil ki; eğer tevhidin güzelliği ve şirkin çirkinliği, akıl ile bilinir ve fıtratta yerleşmiş olmasaydı o zaman akıla hiçbir meselede güvenilmezdi. Çünkü bu mesele ispata gerek duyulmayacak en büyük ve Allah'ın akıllara ve fıtratlara yerleştirdiği en açık meselelerdendir."⁶

Ancak, sadece akıl ile bilinemeyecek; vahye ihtiyaç duyulan konular⁷ dinin aslından sayılamaz.

Akıl ve Fıtrat ile bilinen Dinin asıllarını kısaca açıklayalım:

Birinci Asıl:

Allah'ın (cc) varlığına iman.

Allah'ın (cc) varlığına iman onun yaratıcı olduğuna, kâinattaki işleri evirip çevirdiğine, yani tüm noksanlıklardan münezzehe olduğuna ve bütün kemal sıfatlara haiz olduğuna iman etmektir.

Şeyh-ül İslam İbni Teymiyye şöyle der: "İbrahim ve Musa, dinin aslını ikâme etmiştir ki; bu Allah'ı ikrar etmek, sadece O'na ibadet etmek ve Allah'ı inkâr edenlere düşmanlık göstermektir."⁸

İkinci Asıl:

Allah'a (cc) ibadet etmek

Yani Allah'ın (cc) varlığını ikrar eden bir kişinin ikinci olarak yapacağı çıkarım şudur: Eğer bir yaratıcı varsa ve bu yaratıcı bütün kemâl vasıflara sahip olan bir ilahsa, O'na ibadet edilmedir. Yani emirlerine ve nehiyelerine itaat edilmelidir.

Kul, Allah'ın (cc) emirlerini ve nehiyelerini ancak vahiy ile öğrenebileceğinden dolayı vahyin olmadığı zaman dilimlerinde yapması gereken ise Zeyd b. Amr b. Nufeyl'in yaptığı gibi yapmasıdır.

Zeyd b. Amr b. Nufeyl, dinin asıllarını yerine getirdikten sonra nasıl ibadet edeceğini bilmediği için "Allah'ım, hangi dini daha çok sevdiğini bilse idim sana onunla ibadet ederdim. Ancak onu bilmiyorum" diyerek serzenişte bulunmuş sonra da avucunun içine secde etmiştir.⁹

Her ne kadar Zeyd b. Amr b. Nufeyl, Rabbine nasıl ibadet edeceğini bilmesede dinin asıllarını yerine getirdiği için Muvahhidlerden sayılmıştır.

İbni İshak dedi ki: Bana anlatıldığına göre; oğlu Said bin Amr bin Nufeyl ile amcasının oğlu Ömer bin Hattab, Rasullullah'a (sav): "Zeyd bin Amr için bağışlanma dileyelim mi?" Dediler. O'da (sav): "Evet, çünkü o tek başına bir ümmet olarak diriltilecektir", dedi.¹⁰

İbn İshak dedi ki: Bana Hişam bin Urve, babasından anlattı, Ebu Bekir'in (ra) kızı Esmâ şöyle dedi: Zeyd bin Amr'ı yaşlı bir ihtiyar iken gördüm, sırtını Kâbe'ye dayamış şöyle diyordu: "Ey Kureyş, Amr'ın ruhunu elinde tutana yemin ederim ki bugün içinizde İbrahim'in dininden olan benden başkası yoktur."

⁵ (30/Rum, 30)

⁶ (Medaricu-s Salikin: 3/455.2)

⁷ (Helal, haram, Riddet, Tekfir ahkâmı vb.)

⁸ (Mecmuul-Fetava:16/203)

⁹ (İbn Hişam, es-Sîre, 1/287)

¹⁰ (İbn Hişam, es-Sîre, 1/287)

Üçüncü Asıl:

Allah'ın (cc) dışında başka varlıklara ibadet etmeyi terk etmek.

Allah'ı (cc) ikrar eden ve sadece ibadet edilmeye layık olanın O olduğunu bilen bir kimse, bu hususta başka varlıklara ibadet etme sureti ile Rabbine şirk koşmayacaktır.

Yine bu durumu Zeyd bin Amr'a nispet edilen şu güzel şiir ile örneklendirelim:

Tek bir Rabbe mi yoksa bin Rabbe mi,

Boyun eğeyim, işler taksim olunduğu zaman.

Lât'ı da Uzzâ'yı da hepsini azlettim.

Metanetli, sabırlı kişi böyle yapar.

Uzzâ'ya da onun iki kızına da ibadet etmem.

Benî Amr'ın iki putunu da ziyaret etmem.

Hübel'e de ibadet etmem, o Rabbi-miz olsa da

Aklımızın kıt olduğu eski zamanlarda

Şaştım, şaşılacak şey var gecelerde,

Ve gündüzlerde, onları basîr olan bilir...¹¹

Zeyd bin Amr bin Nufeyl, zamanının putlarına ve tağutlarına ibadet, itaat etmekten sakınmıştı. Bazı rivayetlerde Zeyd bin Amr bin Nufeyl'in başka kimsele-
rin aklını karıştırıp putlara ibadet etmekten alıkoymasından korkulduğu için amcası ve anne bir kardeşi olan Hattab bin Nufeyl, onu Mekke'ye sokmuyor, o da Hıra Mağarası civarlarında yalnız başına kalmak zorunda kalıyordu. Ancak tüm eziyetlere rağmen Zeyd bin Amr bin Nufeyl, ne dönemin tağutlarına ne de putlarına ibadet etmemiş onlardan beri olmuştur.

Bilindiği üzere her zamanın kendine has putları ve tağutları vardır. Kişi dinin aslını yerine getirmek istiyorsa kendi asrında bulunan Allah'ın (cc) dışında ibadet edilen modern putlardan ve tağutlardan yüz çevirmeli ve onları inkâr etmelidir.

Şeyh-ül İslam İbni Teymiyye şöyle demiştir: "Dinin aslı Allah'a ibadettir ki onun aslı da sevmek, yönelmek ve O'nun dışındaki ilahlardan yüz çevirmektir. İşte bu, insanların üzerine yaratılmış oldukları fitrattır."¹²

Dördüncü Asıl:

İlk üç aslı yerine getirmeyen müşrik ve kâfirlerden beri olmak.

Bu asılları yerine getirenlere velâ/dostluk, bu asıllardan sadece bir tanesini bile yerine getirmeyen şirk ehline bera/düşmanlık uygulanması hanîf İslam dinin asıllarındandır.

Şirki ve küfrü var eden, ayakta tutan müşrik ve kâfirlerdir. Şirk ve küfür, onlar olmadan var olamazlar. Dolayısı ile kişinin Allah (cc) katında makbul bir imanı olması için şirki ve küfrü yayan ve yaşayan müşriklerden ve kâfirlerden beri olmak, onları sevmemek ve onlara düşmanlık beslemek zorundadır.

Dikkat edilir ise hiçbir ayet ve hadise değinmeden bu asılları aktarmış olduk. Çünkü yazımızın başında da ifade ettiğimiz gibi bu asıllar akıl ve fitrat ile bilinebilecek temellerdir.

Dolayısı ile tekrar vurgu yapmak gerekir ise; her ne sebepten olur ise olsun bu asılları yerine getirmeyen bir kimse veya topluluk için hiçbir mazeret geçerli değildir. Yine bu kimseler müşrik ve kâfir müsemmasından muaf olamazlar ve İslam ismi ile isimlendirilemezler.

¹¹ (İbn Hişâm, es-Sîre, 1/288)

¹² (Mecmuul-fetava: 15/438)

Dinin aslında (Dinin aslını yerine getirmeyen kimsenin küfrüne hükmetmek için), hüccetin ikamesi şart değildir. Yani dinin aslını gerçekleştirmeyen kimsenin küfrüne hükmederiz. İster bu kimseye hüccet ikame edilmiş olsun veya olmasın durum değişmez.

Dinin aslına bağlı olan meselelerde hiç kimsenin cehaleti özür sayılmaz. Çünkü bu bütün fitrat ve akıllarda bulunan, kesin olarak bilinmesi gereken durumlardandır. Dolayısıyla, kimin dinin aslı olan noktalarda eksikliği varsa o müşriktir. Fakat böyle birisi için dünya ve ahiret azabı ancak risâli hüccetin ona ulaşmış ulaşmadığına bağlıdır

وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّى نَبْعَثَ رَسُولًا

Biz, peygamber yollamadan azap edecek değiliz.¹³

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا
الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ
يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا

"De ki: 'Size amel yönünden en fazla hüsrana uğrayanları haber verelim mi?' Onlar ki; dünya hayatındaki çabaları boşa gittiği hâlde, gerçekte iyi şeyler yaptıklarını sanırlar."¹⁴

İmam Tâberi bu ayetin tefsirinde şöyle der: "Bu ayet, bir kimsenin ancak Allah'ın birliğini öğrendikten sonra küfre girmeyi kastetmesiyle kâfir olacağını iddia edenlerin, bu görüşlerinde hatalı olduklarına delildir. Allah (cc) bu ayette vasıflandırdığı kişilerin yaptıkları amellerin güzel olduğunu zannetmiş olsalar bile dünyada işlemiş oldukları amellerin boşa gittiğini haber vermiş ve onların buna rağmen; Rablerinin ayetlerini inkâr

edenlerden olduklarını bildirmiştir. Şayet bu iddiayı dillendirenlerin iddiaları doğru olsaydı, o zaman amellerini güzel görüp iyi işler yaptıklarını zannettikleri halde amelleri boşa gitmiş bu kavmin, bu amellerinden dolayı ecir kazanmaları gerekirdi. Fakat ayet bunun tersini bildirmekte ve Allah (cc) onların kâfir olduklarını ve amellerinin boşa gittiğini haber vermektedir."¹⁵

Beşinci Asıl:

Risalet geldikten sonra emredilen şeriata genel olarak iman etmek dinin asıllarındandır.

Fetret devrinde yaşayan birisi Rasullere ve getirdikleri vahye ulaşamadıkları için ilk dört aslı yerine getirmesi ile İslâm hükmü alır. Ancak bizim gibi kendisine Rasul ve şariat gönderilen toplumlar Rasullerinin getirdiklerine genel olarak iman ve amel etmek zorundadırlar.

Kendilerine teşrî olunan kanunlara iman etmeyen ve bu kanunlar ile amel etmeyen kişiler ve toplumlar ilk dört aslı yerine getirir de İslam hükmü alamazlar.

Son:

Bu asıllar dışında İslam hukukunda aklın hiçbir yeri yoktur. Akıl ile hiçbir çıkarım ve varsayım yapılamaz. Güncelimizde çıkan ihtilâfların temel sebebi; bu farkı anlamayıp iman ve küfür meselelerini adeta bir Mu'tezile gibi yorumlayıp olmadık varsayımlar yapıp Müslümanları tekfir edenlerdir.

Dinin asıllarına ancak vahiy ile bilinecek meseleleri dâhil edersek varacağımız sonuç; baştan sona bütün selefi ve halefi tekfir etmek olacaktır. Dinin asıllarında ihtilâf ve hata geçerli değilken, dinin vaciplerinin detaylarında ihtilaf veya hata edilebilir.

¹³ (17/İsra, 15)

¹⁴ (18/Kehf, 103-104)

¹⁵ (Taberi: 18/128.)

NIKÂH VE DÜĞÜN

Ayşe Ebrar

Hamd; bizlere maddi, manevi sayısız nimetler veren ve bizim hayatımızı eş ve çocuklarla güzelleştiren Allah'adır. Salât ve selâm; halkını yönetmede, kadınlara eş, çocuklara baba olmada örnek olan Muhammed'e (sav), ailesine ve ashabının üzerine olsun.

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللّٰهِ هُمْ يَكْفُرُونَ

“Allah sizin için kendi nefislerinizden eşler yarattı. Eşlerinizden de sizin için çocuklar ve torunlar yarattı. Sizi temiz şeylerle rızıklandırdı. (Hâl böyleyken) batıla inanıp Allah'ın nimetini inkâr mı ediyorsunuz.”¹

Değerli okuyucularımız; geçen ayki yazımızda çeyiz ve mehir konusundan bahsetmiştik. Bu ayki yazımızda ise nikâh ve düğünden bahsedeceğiz.

Kardeşim, Müslüman; tüm hayatını yaratıcısının emirlerine uygun olarak yaşamaya çalışan bir insandır. Yaptığı her işte, her harekette, önce Rabbinin rızasını gözetir. Herkesten önce O'nu memnun ve razı etmeye çalışır.

Bütün işlerinde olduğu gibi evliliğinde de İslâm'ın koyduğu kurallara uymaya gayret gösterir. Allah'ın rızasını her şeyden önde tutan bir mümin, cahiliye insanları gibi “Düğün bu, hayatta bir kere olur” diyerek İslâm'ın haram kıldığı şeyleri yaparak nikâhı ve düğünü yapmaya kalkışmaz.

İşte bütün bunlardan dolayı evlilik yapan kişinin gerek nikâhtan öncesi gerek ise nikâh ve sonrasına dair evlilikle ilgili İslâm'ın koyduğu ölçüleri bilmesi gerekir ki evliliğini Rabbinin rızasına vesile olacak bir ibadete çevirebilsin.

Nikâh

İslam'da nikâh: Cinsel yaklaşmayı ve diğer evli olmayan yabancı erkek ve kadının yapması caiz olmayan şeyleri helal kılmak için kadın ve erkek arasında yapılan akittir.

Nikâh, Allah'ın emri, peygamberimizin sünnetidir.

Nikâh, diğer bir deyimle evlenmek, yuva kurmak, yeryüzünde nesli devam ettirmek ve aile yuvasında huzuru sağlamak için Allah-u Tealâ'nın koymuş olduğu bir sünnettir.

Nikâh akdinden amaçlanan şey: Eşlerin, Allah'ın emrine göre birbirinden helallik üzere yararlanması, nefsânî arzularını yatıştırması, sâlih nesil yetiştirmesi ve ailede çocukların terbiyesi konusunda karşılıklı olarak yardımlaşmayı sağlamaktadır.

¹ (16/Nahl 72)

Nikâh akdinin geçerli olabilmesi için dört şart vardır:

1.Velinin izni. Eğer veli yoksa İslâm halifesi veya Müslümanlara veli konumunda olan bir kişi onun velisi olur.

2.Kadının rızası. Eğer kadın dul veya akıl baliğ ise veya bakire ve akıl baliğ ise babasından başkası onu evlendirebilir.

3.İki adil şahit. Nikâh önemli bir akit olduğu için şahitlerin huzurunda yapılmalıdır. Bu hem nikâhın duyurulması için hem de ihtilaf anında meselenin çözülmesi için lazımdır. İşte bundan dolayı peygamberimiz (sav) şöyle buyurmuştur: **"Nikâhta şu dört kimsenin bulunması lazımdır kadının velisi, damat ve iki şahit"**²

Nikâhta şahitlik yapacak kişilerin hür, akıllı, ergen ve Müslüman olması lazımdır. Şahitlerin ya iki erkek ya da bir erkek iki kadın olması gerekir. Bu konuda Rabbimiz şöyle buyurur:

وَأَسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ

Şahitliklerine güvendiğiniz iki erkeği; eğer iki erkek olmazsa, bir erkek ve iki kadını şahit tutun.³

4. İcab ve kabul. Evlenecek taraflardan birisinin ilk olarak yaptığı teklife icab denir. "Benimle şu anda evlenmeyi kabul ediyor musun?" teklifine icab (kabul ettim) diye cevap vermekle kabuldür. Evlenecek kadın ve erkeğin icab ve kabul ile ilgili sözlerin aynı mecliste söylenmesi ve işletilmesi gerekir.

Erkek ve kadın arasında bu icab ve kabul meydana gelirse nikâh gerçekleşmiş olur.

Nikahta Konuşma Yapmak ve Dua Etmek

Çoğunluk müçtehitlere göre, evlenecek erkeğin veya nikâh kıyılacak yerde ehil olan birisinin nikâhtan önce bir konuşma yapması müstehaptır. Bu konuşmanın Allah'a hamd ile başlaması, peygamberimize salât ve selam, şehadet kelimeleri, evlilik ve dua ile alâkalı bazı ayetleri okunması nikâh merasimine uygun olur. Aynı şekilde bu konuşmayı yapacak kişi sadece Allah'a hamd edip peygamberimize de salât ve selam edip nikâh kıyması da mümkündür veya doğrudan nikâh akdine geçilmesi de yeterli olacaktır. Çünkü konuşma bir vacip değil müstahaptır. Bu konuda delil olabilecek hadislerden birisi de Sehl İbni Sad'ın naklettiği şu hâdistir: "Peygamber (sav), bir adamın, evlenmek istediğini söylemesi üzerine adamla kadını evlendirdiği zaman; "Seni onunla Kuran'dan bildiğim sureler karşılığında nikâhladım" demiş ve bir ön konuşma ya da dua yapmamıştır."⁴

Eşlerin Nikâhtan Sonra Tebrik Edilmesi Sünnettir.

Ebu Hureyre (ra), Rasulullah'ın (sav) evlenen birini şu şekilde tebrik ettiğini nakletmiştir:

بَارَكَ اللَّهُ لَكَ، وَبَارَكَ عَلَيْكَ، وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا فِي خَيْرٍ

"Allah-u Tealâ ikinize bu evliliği bereketli kılsın, üzerinize bereket indirsın ve ikinizin arasını hayırla birleştirsın."⁵

² (Dârekutnî 3/225)

³ (2/Bakara 282)

⁴ (Tirmizi Nikah 23- Buhari Fedailül Kuran 21- Ebu Davud Nikâh 17)

⁵ (Ebu Davud)

Düğün

Nikâhı İlan Etmek

Müslüman, üzüntülü ve sıkıntılı günlerinde sabredip Allah'a tevekkül ile ondan yardım isteyerek sükûnet bulur. Sevinçli ve neşeli günlerinde de bunu dışa yansıtarak İslam'ın izin verdiği ölçüde eğlenir. Müslümanların hayatında sevincin sembolü olan iki vakit vardır. Bunlar; düğün ve bayramlardır. Sünnetle belirtildiğine göre nikâhta aranan şartlardan birisi de nikâhın ilan edilmesidir. Böyle bir ilan (düğün) meşru evlilikler ile gayrimeşru münasebetleri birbirinden ayırır. Bu hususta peygamberimiz şöyle buyurmuştur: **“Bu nikâhı (evlenme işini) ilan edin ve halka duyurun.”**⁶

Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

“Şu nikâhı etrafa duyurun, onu mescitlerde yapın ve nikâh dolayısı ile tefler çalın.”⁷

Yine bir hadisinde de “Aişe (ra) sizin eğlenmeniz yok mu? Çünkü insan eğlenmeden hoşlanır” buyurmuştur.⁸

Aişe'den (ra) şöyle rivayet edilir;

“Bir gün Allah'ın Rasulü benim yanıma girdi. Yanımda iki tane de cariye vardı. Tef çalıp bazı sözler söylüyorlardı. Rasulullah yatağa uzandı ve yüzünü öbür yana çevirdi. Bu arada babam Ebu Bekir de yanıma girdi ve beni azarlayarak 'Rasulullah'ın yanında şeytan çalgısını mı çalıyorsunuz' dedi. Rasulullah, ona dönerek şöyle buyurdu: **“Ya Ebu Bekir, onları bırak. Her toplumun bir bayramı vardır bu da bizim bayramımızdır.”**⁹

Bütün bu rivayetlere baktığımızda peygamberimiz düğün esnasında meşru ve helal daire içerisinde eğlenerek düğün yapılmasına müsaade etmiştir.

Müslüman'ın düğünü gayrimüslimlerin düğünü gibi İslam'ın haram kıldığı şekilde içkili, erkek-kadın karışık, ahlâksızlığa teşvik edici şarkılı-türkülü olmaz. Müslüman kişi bu haramlardan uzak durmalı ve bunların yapılmasına da razı olmamalıdır. İslam bir bütün olarak hayatın her alanında yaşanmalıdır. Bazı alanlarda yaşanan bazı alanlarda terk edilmemelidir. Bizler hayatımızın her safhasını İslam'a göre düzenlediğimiz gibi düğünlerimizi de İslam'ın sınırlarına göre düzenlemeliyiz.

Müslüman kardeşlerim, şayet düğünümüzü eğlence ile geçirmek istiyorsak İslam'ın haram kılmadığı eğlencelerden bazılarını burada bahsedebiliriz.

* Çalgı aletleri olmaksızın sadece tef eşliğinde bazı ilahi, neşid ve kasideler söylenebilir. Biz bunların caiz olduğuna delil olacak bazı hadisleri az önce zikretmiştik.

* Kimsenin onurunu rencide etmeyecek, bir kişiyle alay niteliğinde olmayacak ve öğüt alınacak mesajlar içeren piyesleri dini içerikli bilmeceler ve bilgi yarışmaları düzenlenebilir.

* Kuran ve sünnette bizlere örnek olarak haber verilen salih kimselerin hayatları ve yaşantıları ile ilgili kıssalar anlatılabilir.

* Peygamberimizin, sahabelerin ve sonraki âlimlerin örnek alınabilecek evlilik hayatları ile ilgili anlatımlar yapılabilir.

⁶ (Buhari Nikâh 48)

⁷ (Tirmizi Nikâh 6)

⁸ (Buhari Nikâh 63 - İbni Mâce Nikâh 21)

⁹ (Buhari İdeyn 3- İbni Mâce Nikah 21)

* Gelen davetlilere hoş geldin içrikli bir konuşma yapıp biraz Kur'an okuyup uzun olmaksızın herkesin sıkılmadan dinleyeceği kısa ve öz bir sohbet anlatılıp, Müslümanlara, evlenen gençlere ve diğer gençlere dua edilerek tören tamamlanabilir.

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ
وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

"Hem kendin hem de mümin erkeklerle mümin kadınların günahlarının bağışlanmasını dile!"¹⁰

Bu ayetinde Rabbimiz Resul'üne hem kendisine hem de müminlere dua etmesini emretmiştir. Böylece müminlerin de birbirleri için yapacakları duanın önemi belirtilmektedir.

Velime Düğün Yemeği

Nikah ve düğünün en önemlisi sünnetlerinden biri de velime yemeğidir. Dostlarla, arkadaşlarla ve akrabalarla aynı sofrada yemek yendiği için bu ismi almıştır.

Düğün yemeğini verecek kişinin mali durumu iyiye, israfa kaçmadan etli ve tatlı yemek yedirilebilir. Bu konuda Enes (ra) şöyle buyurmuştur. "Ben peygamberin Zeynep için yaptığı ziyafet kadar diğer zevceler için ziyafet yaptığını görmedim. Onunla evlendiğinde ziyafet için koyun kesmişti."¹¹

Şayet yemek yedirecek kişinin mali durumu iyi değilse imkânı nispetinde içinde et bulunmasa da ziyafet verebilir. Nitekim Rasulullah insanların en cömerti olduğu halde bazı düğünlerde et ve ekmek ikramı yerine daha basit ikramlarda bulunmuştur. Safiyye (ra) ile evlendiğinde hurma ve kavut ikram etmiştir.¹²

Maalesef içinde yaşadığımız şu zamanda insanlar arasında düğün yemeği; sanki sünneti yerine getirmek değil de insanların yanında 'Ne güzel yemek yedirdi' denilsin diye yapılmaktadır. Bir kısım insanlar israfa giderek yemek yediyor, bir kısım insanlar da mali durumu iyi olmadığı ve diğer düğün yemeği yedirenlerin yedirdiği gibi yemek vermeye gücü yetmediği için sünnet olan yemeği vermekten tamamen vazgeçiyor.

Halbuki insanın amacı sünneti yerine getirmek ise herkes kendi gücüne göre düğüne gelen misafirlerine yemek yedirmelidir. Az önce hadislerde geçtiği gibi gücü yeten etli bir yemek gücü yetmeyen de etsiz bir yemek yedirerek sünneti yerine getirme ecrini alabilir.

Birkaç çeşit olmak yerine misal bir kâse çorba ve biraz tatlıyla veya sadece gelen davetlilere ikram edecek kadar tatlı veya bir parça börek ve içeceklerle de velime yemeği yedirilebilir.

Evlenen kişiler "Ben bu şekilde yemek ikram edersem insanlar bu nasıl düğün yemeği derler" diye düşünmek yerine "Ben mali gücümün yettiği kadar yemek yediririm insanların ne dediği önemli değil" diye düşünse o zaman bu insanlara örnek olur, yaygınlaşır ve böylece herkes, hiç çekinmeden gücüne göre velime yemeği yedirebilir. Peygamberimiz sahabelerine de düğün yemeği vermelerini tavsiye etmiştir.

Nitekim Abdurrahman Bin Avf'ın evlendiğini duyunca kendisine "Bir koyun keserek de olsa düğün yemeği ver" buyurmuştur.¹³

¹⁰ (47/Muhammed 19)

¹¹ (Buhari, Müslim)

¹² (İbni Mâce Sünen H. no 1908.-1910)

¹³ (İbni Mâce H. no 1907- Nikah 24- Buhari 67)

Ali (ra) ile Fatıma (ra) evlenirken yarım ölçek arpa almak üzere zırhını bir Yahudiye bırakmış, bir miktar çekirdeği çıkarılmış kuru hurma, un, yağ ve yoğurt karıştırılarak hazırlanan bir yemek ve arpa ekmeği ikram edilmiştir.¹⁴

Düğün yemeklerinde haram olan şeylerin ikram edilmemesi riya ve gösterişten sakınılması gerekir. Nitekim hadiste şöyle buyurmuştur: **“Velimeyi ilk gün vermek bir haktır, ikinci gün vermek güzeldir, üçüncü günde yemek vermekte ise şöhret ve gösteriş (korkusu) vardır.”**¹⁵

Diğer bir yandan bu davetlere zenginlerle birlikte fakirlerin de çağrılması gerekir. Hadiste şöyle buyrulur:

“Davetlerin en kötüsü zenginlerin çağrılıp fakirlerin mahrum edildiği düğün yemeğidir.”¹⁶

Davete İcabet Etmek

Herhangi bir ziyafete çağrılan kimse- nin davete icabet etmesi gerekir. Ebu Hureyre'den rivayet edildiğine göre Rasulullah şöyle buyurdu: **“Müslümanın Müslüman üzerindeki hakkı beştir. Selamı almak, hastayı ziyaret etmek, cenazeye iştirak etmek, davete icabet etmek, aksırana “yerhamükallah” demek.”**¹⁷

Diğer bir hadiste Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: **“Sizden biriniz bir ziyafete çağrıldığı zaman ona icabet etsin. Kim davete icabet etmezse Allah ve Rasulüne karşı gelmiştir.”**¹⁸

Selam ve dua ile...

¹⁴ (Asım Köksal - İslam tarihi)

¹⁵ (Ebu Davud Atıme 3- İbni Mâce Nikah 25)

¹⁶ (Buhari Nikah 72- Müslim Nikah 107, 109, 110- Ebu Davud)

¹⁷ (Buhari Cenaiz 2- Müslim Selam 4)

¹⁸ (Buhari- Müslim)

ER-RAB

Ahmet Faruk Kölemen

“Er-Rab” ismi, biz kulların Allah Subhanehu'ya dua ettiği, övdüğü, yücelttiği ve takdis ettiği güzel isimlerinden biridir.

الرَّبُّ

سُبْحَانَ اللَّهِ
وَتَعَالَى

İbni Abbas'dan (ra) rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

“Allah'ı Rab, İslam'ı din ve Muhammed'i peygamber olarak kabul eden; İmanın tadını almıştır.”¹ Allah Subhanehu tüm âlemin Rabbidir ve âlem; O'nun dışında kalan her şeydir. Peki, Rab ne demektir, Allah Subhanehu, biz kullarına kendi zâtını bu isimle tanıtırken neyi murad etmektedir?

İbnu'l Esîr (rh) bu güzel isim hakkında şunları söylemiştir: “Sözlükte er-Rab kelimesi; mâlik, efendi, idare eden, terbiye eden, işleri yürüten ve nimet veren anlamalarında kullanılmaktadır.”²

Râğib el-İsbahânî (rh) şunları dile getirmiştir: “Aslında er-Rab, terbiye etmek demektir. Bu da bir şeyi tamamlanma sınırına dek halden hale geçirerek inşa etmek, yapılandırmak demektir.

Araplar, “Kureyş'ten birinin beni eğitmesi, Hevâzin'den birinin eğitmesinden bana daha sevimlidir.” anlamında; (الان يربنى رجل من قريش احب الي من ان يربنى رجل من هوازن) derler. Er-Rab ismi mutlak olarak kullanıldığında yalnızca Allah için kullanılır. Ancak isim tamlaması ile kullanıldığında, hem Allah için hem de diğer varlıklar için kullanılabilir. “Atın sahibi” anlamında (رب (الفارس) “Evin sahibi” anlamında (رب الدار) örneklerinde olduğu gibi.”³

El-Halîmî (rh), er-Rab ismi hakkında şunları ifade etmiştir: “er-Rab, yarattığı her şeyi olgunlaştırıp onu takdir ettiği kemâle erdiren. Buna göre; O, spermayı bel kemiği ile kaburga kemiği arasından çıkarıp anne rahminde döllendiren, sonra onu bir kan pıhtısı haline, ardından da bir et parçasına dönüştüren, sonra onu kemik haline getiren, sonra kemiğe et giydiren, sonra anne karnında bedenine ruh veren, sonra onu başka bir varlık olarak küçük ve zayıf olarak anne karnından çıkaran, sonra büyüyüncüye kadar onu çocukluk ve gençlik gibi evrelerden geçiren, ardından olgunlaştıran, sonra ihtiyarlatan ve bu dünya hayatına son veren varlıktır. Allah'ın yarattığı bütün varlıklar böyledir. Doğar, büyür ve ölür. Bu süreçte onları ayakta tutan ve kendilerine hayat veren O' dur. Allah kendisinin belirlediği şekilde her canlıya bir biçim vermiştir. O, insanların bedenlerini dileği şekilde yaratan, onlara bir süre belirleyip ardından varlıklarına son verendir.”⁴

İmam İbnu'l-Kayyim'da (rh) “Âlemlerin Rabbi” ayetini açıklarken şunları söylemiştir: “Âlemlerin Rabbi sözüyle ilgili olarak; Allah Subhanehu'nun Âlemlerin Rabbi olması, âlemlerde tasarrufta bulunduğu, âlemleri idare ettiği, âlemler içinde emrinin her an yürürlükte olduğu, yaratarak, rızık vererek, öldürerek, hayat

¹ (Müslim, 34)

² (İbnu'l-Esîr, en-Nihaye, 2/179)

³ (Râğib, el-Muradât, s.184)

⁴ (el-Esmaul-Husna, s.160 Karınca Polen Yayınları)

vererek, alçaltarak, yükselterek, bahşederek, mahrum bırakarak, aziz kılarak, zelil ederek, kendi dilemesine göre tasarrufta bulunarak her an ve her halde âlemlerle birlikte bulunduğu manalarını içermektedir. Bunun inkâr edilmesi Allah'ın Rabliğinin, İlâhlığının ve Melikliğinin inkâr edilmesi demektir.”⁵

Er-Rab ismi, Allah Subhanehu'ya Yapılan Dualarda Çok Kullanılan Bir İsim Olması

Er-Rab ismini diğer isimlerden ayıran en önemli fark Allah Subhanehu'ya teveccüh eden tüm kulların bu güzel isimle O'na yönelmesidir. Öyle ki bu güzel isim adeta tüm kulların, Rabb'i olan Allah Subhanehu' ya seslenirken kullandığı, onunla iletişime geçtiği anahtar bir kelimedir. Er-Rab ismi, Başta Nebî ve Rasuller olmak üzere, Allah'ın tüm seçkin kullarının Allah'a olan bir nidâsıdır.

Sa'dî (rh) bu konu hakkında şunları ifade etmiştir: “Er-Rab, işlerini idare etmek ve türlü türlü nimet çeşitleri bahşetmek suretiyle kullarının hepsini terbiye edendir. Bundan daha hususî olanı, seçkin kullarının kalplerini, ruhlarını ve ahlaklarını ıslah etmek suretiyle terbiye etmesidir. Bu nedenle o kulları, dualarını çoğunlukla bu yüce isimle yapmaktadır. Çünkü Allah'tan kendilerine özel bir terbiye bahşetmesini dilemektedirler.”⁶

Bu Değerli İsmi Muhteva Ettiği Bazı Manalar

Allah Subhanehu; Âlemlerin Rabbi, yaratıcısı ve Melikidir. Âlemlerin rabbi yaratıcısı ve meliki olmanın bir muktezası olarak âlemler üzerinde mutlak tasarruf sahibidir. Bu nedenle âlemlerde bulunan hiçbir şey O'nun rabliğinin sınırları dışında kalamaz. Göklerde ve yerde olan her şey O'nu iradesi ve kudreti

altındadır. Hiç bir şey O'nun kulu olmaktan hali değildir. Çünkü O'ndan başka yaratan, can veren, can alan, her şeye güç yetiren ve her şey üzerinde tasarruf eden bir varlık yoktur. Bunun aksini iddia eden çok az sayıdaki mülhit, sofî, batınî ve Hristiyan'dan başkası yoktur.

Allah'a şirk koşan grupların birçoğu dahi Allah Subhanehu'nun rabliğini inkâr etmemiş, kabul etmişlerdir. Allah Subhanehu bu durumu Kitab-ı Kerim'in de şöyle beyan etmektedir:

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ
السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ
وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ
فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ

“De ki: “Size gökten ve yerden rızık veren kimdir? Kulakların ve gözlerin sahibi kimdir? Kimdir ölüden diriyi, diriden ölüyü çıkartan? İşleri çekip çeviren/yöneten kimdir?”, “Allah'tır.” diyecekler. De ki: “Öyleyse korkup sakınmaz mısınız?””

Allah Subhanehu'yu birlemeden, O'na kulluk yapmadan sadece Rab olduğuna iman edenler, Allah'a isteksizce, zoru zoruna teslim olmuş olanlardır. Ama O'nu birleyen, O'na kulluk ve itaat eden kimseler Allah Subhanehu' ya gönüllü olarak kul olan has Ubudiyet ehli kişilerdir.

İbnu'l-Kayyim (rh) şöyle demiştir:

“Ubudiyetin iki türü vardır. Genel Ubudiyet ve Özel / Has ubudiyet. Genel ubudiyet, göklerde ve yerde bulunan, iyisiyle-kötüsüyle, müminiyle-kâfirıyla her şeyin Allah'a kulluğudur. Bu tür kulluk kahır ve mülk kulluğudur.

⁵ (es-Savâ'iku'l-Muhrika, 4/1223)

⁶ (Sa'dî, Tefsir, 5/486)

⁷ (10/Yunus, 31)

Allah Subhanehu, Kitab-ı Kerim'in-
de şöyle buyurmaktadır:

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا
تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ
وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا وَمَا
يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا إِنْ كُلُّ مَنْ فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا أَتَى الرَّحْمَنَ عَبْدًا

"Dediler ki: "Er-Rahmân çocuk edindi." And olsun ki pek çirkin, alçakça bir söz söylediniz. Neredeyse o (sözün dehşetinden) gökler yarılacak, yer parçalanacak ve dağlar yerle bir olacaktı. Er-Rahmân'a çocuk yakıştırdılar diye. Er-Rahmân'a çocuk edinmek yakışmaz! Göklerde ve yerde kim varsa, Er-Rahmân'ın huzuruna yalnızca kul olarak gelecek."⁸

İşte insanların mümin olanları da kâfir olanları da buna dahildir.

İkinci tür Ubudiyet ise; gönüllü olarak, sevgiyle ve emirlerine uyarak yapılan kulluktur. Allah Subhanehu şöyle buyurmaktadır:

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فَبَشِّرْ عِبَادِ
الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْأُولَاءُ

"Tağuta kulluk etmekten kaçınıp Allah'a yönelenlere müjde vardır. Kullarımı müjdele. Onlar sözü işitip en güzeline uyarlar. Bunlar, Allah'ın hidayet ettikleridir. Bunlar, akıl sahiplerinin ta kendileridir."⁹

Bu aktarılanlardan anlaşılacağı üzere Er-Rab olan Allah Subhanehu, azınlık gruplar haricinde tüm insanların iman ettiği, isteyerek veya istemeyerek kendisine boyun eğdiği, dara düştüğünde sığındığı, ihtiyaçlarını elde etmek için yöneldiği yegâne Rab'dir.

Er-Rab ile El-İlah İsimlerinin Birleştiği ve Ayrıldığı Yönler

Bu iki isim bir arada zikredildiklerinde farklı, birbirinden ayrı yerlerde zikredildiklerinde müşterek anlamdadır. Bu hususu açıklarsak, Er-Rab ve El-İlah isimleri aynı yerde, aynı metinde bir arada bulunduklarında mana bakımından birbirinden farklıdır. Şöyle ki; Er-Rab ismi, bu durumda mutlak sahip olan, tasarrufta bulunan, kanun koyan, gücü her şeye yeten, yaratan, can veren, can alan ve Rubûbiyet özelliklerine tek başına sahip olan gibi manalara delalet eder. El-İlah isminin anlamı da kulların, işledikleri fiillerle tek kabul etmesi gereken mâbud ve gönülden ilah kabul edilen manalarına delalet etmektedir. Bu iki isim, aynı metinde kullanıldıklarında farklı anlamlara gelirken farklı metinlerde kullanıldıklarının da ise birbirlerinin anlamlarını kapsarlar. Anlam farklılığının gerçekleştiği duruma örnek:

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ مَلِكِ النَّاسِ إِلَهِ النَّاسِ

"De ki: "İnsanların Rabbine sığınırım. İnsanların Melikine. İnsanların ilahına."¹⁰

Bu ayette Allah Subhanehu "İnsanların Rabbine" ve "İnsanların İlahına" şeklinde aynı metinde zikretmiştir. Burada Er-Rab isminin manası mutlak sahip, tasarrufta bulunan, can veren, can alan, yaratan, var eden ve Rububiyet sıfatlarına tek başına sahip olan anlamlarına gelmektedir. El-İlah isminin manası da kulluk edilen, gönülden sevilerek mâbud edinilen ve itaat edilen anlamlarına gelmektedir.

⁸ (19/Meryem, 88-93)

⁹ (39/Zümer 17-18)

¹⁰ (114/Nas, 1-3)

Anlam birliğinin gerçekleştiği duruma örnek:

وَالْهَيْكَلُ إِلَهٌ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

“Sizin ilahınız tek bir ilahtır. O'ndan başka (ibadeti hak eden) hiç bir ilah yoktur. O, Er-Rahmân, Er-Rahîm'dir.”¹¹

Bu ayette Allah Subhanehu “ilah” ismini yalnız bir şekilde zikretmiştir. Burada El-İlah ismi hem kendi anlamını hem de Er-Rab isminin anlamını muhteva etmektedir. En doğrusunu bilen Allah'tır.

Bu Muazzam İsimin İman Eden Kullar Üzerindeki Güzel Etkileri

1. Er-Rab isminin kulları üzerindeki tecellilerinden biri, kullarına yaratılış gayelerini beyan etmesi ve kendilerine neyin yararlı, neyin zararlı olduğunu bildirmesidir. Buna göre Allah Subhanehu'nun kullarının Rabb'i olması ile kullarına, hem zatını, hem de dünyada ve ahirette kendilerine zarar ve fayda verecek olan şeyleri bildirmemesi, kullarını başıboş bir halde bırakması muhal bir durumdur. Bunu iddia etmek, layık olmayan bir vasfın Rabbe nispet edilmesidir. Oysa ki Allah Subhanehu, kullarını yaratmış, onlara hayat vermiş, hayatlarını idame etmelerini sağlayacak tüm imkân ve şartları onlar musahhar kılmış ve onları başıboş bırakmamıştır. Âlemlerin Rabbi olan Allah Subhanehu, Rab olmanın bir muktezası olarak kullarına kendi içlerinden seçmiş olduğu peygamberler göndermiş ve onlara kendi zatını ve kullarını yaratış gayelerini beyan etmiştir.

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ

“Yoksa sizi, boşu boşuna/amaçsız yarattığımızı ve bize döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?”¹²

2. Allah Subhanehu'nun Rab olduğunu ikrar etmek, hiç bir ortak koşmadan Allah'ın birlenmesini, kulluğun sadece O'na takdim edilmesini gerektirir. Çünkü içinde bulunduğumuz âlemi yaratan, âlemler üzerinde hükümlan olan, can veren, can alan, yaratma, kanun koyma, rızık bahsetme ve idare etme bakımından tasarrufta bulunan varlık kimse, tek başına kulluk edilmeye layık olanda O'dur. İşte bu Allah Subhanehu'nun, kendi rabliğini ikrar etmekle birlikte kulluğun bir kısmını başka varlıklara takdim eden müşriklere karşı delil olarak sunmuş olduğu hakikattir. Allah Subhanehu, bu delilleri Kur'an-ı Kerim'de çeşitli üsluplarla zikretmiştir. Bir kaç örneği serdedecek olursak;

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ

وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً

وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ

رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

“Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize ibadet/kulluk edin ki sakınıp korunabilesiniz. O (Rab ki) yeryüzünü sizin için bir döşek, gökyüzünü de tavan kıldı. Gökten su indirdi ve onunla size rızık olarak (çeşitli) ürünler çıkardı. (Öyleyse bütün bu gerçekleri ikrar edip) bildiğiniz hâlde Allah'a eş/ortak/denk koşmayın.”¹³

¹¹ (2/Bakara 163)

¹² (23/ Mu'minin 115)

¹³ (2/Bakara 21-22)

وَلَيْسَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ
اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ
أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ أَوْ
أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ قُلْ
حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ

Onlara: "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorsan hiç kuşkusuz: "Allah." derler. De ki: "Gördünüz mü Allah'ın dışında dua ettiklerinizi? Şayet Allah benim için bir zarar dileyecek olsa, onlar mı O'nun zararını giderecek? Ya da benim için rahmet dilediğinde, onlar mı O'nun rahmetine engel olacak?" De ki: "Allah bana yeter. Tevekkül edenler, yalnızca O'na tevekkül etsinler."¹⁴

3. Allah Subhanehu'nun Rubûbiyet sıfatına iman etmek, bu sıfatın muhtevasında olan bütün güzel isimlere ve en yüce sıfatlara iman etmek anlamına gelir. Bu konuda İbnu'l-Kayyim (rh) şöyle demiştir: "Allah Teâlâ'nın Rubûbiyeti; dilediğini yapan, idare eden, yarattıkları üzerinde tasarrufta bulunan, bilen, takdir eden, dileyen, işiten ve gören olmasıyla tahakkuk eder. Bu fiilleri ve sıfatları olmadığı takdirde rabliği de olmaz. Kelam sıfatı olmadığı takdirde emretme, nehyetme ve bunların gereği olan şeyler de bulunmaz. Bu ilahlığın hakikatine aykırıdır."¹⁵ Bu nedenle Allah Subhanehu'nun Rubûbiyetine şamil olan sıfatlarını ta'til¹⁶ etmek suretiyle atıl bir hale getirenler, yaratılmışlara benzetmek kaygısıyla Allah Subhanehu'yu kendisine ait olan kemal sıfatlarından tenzih¹⁷ edenler, Allah Subhanehu'nun Rubûbiyetine iman etmiş olamazlar. Zira Allah Subhanehu'yu Rubûbiyetinin kapsamında olan bu yüce sıfatlardan tenzih etmek, bu yüce sıfatların anlamlarını ta'til etmek suretiyle işlevsiz bırakmak, O'nun Rubûbiyetini yok saymak demektir.

¹⁴ (39/Zümer 38)

¹⁵ (Muhtasaru es-Sevâ'ik el-Mursele, 2/474)

¹⁶ (Allah'ın sıfatlarının anlamlarının içini boşaltmak.)

¹⁷ (Sıfatların delalet ettiği anlamları yok saymak.)

4. Er-Rab ismine ve ismin ihtiva etmiş olduğu sıfatlara iman etmek, Allah Subhanehu'dan yasa koyucu olarak razı olmayı gerektirir. Çünkü Allah Subhanehu'nun rabliğinden razı olmak, O'nun, emrettiği, yasakladığı, bahşettiği, mahrum bıraktığı, taksim ve takdir etmiş olduğu her şeyden razı olmak demektir. Bütün bu saydıklarımıza rıza göstermeyen, Allah Subhanehu'nun rabliğinin kendi üzerindeki tecellilerine teslim olmayan kul, Allah'tan bütün yönleriyle bir Rab olarak razı olmamış olur. Kul, Rubûbiyet sıfatlarının gereklerine ve ihtiva ettiği anlamlara iman edip hayatına geçirmediği sürece kulluğun tadına varamaz. Kişi kulluğun tadına vardığı zamansa, türlü imtihanlara tabi tutulsa, türlü türlü bela ve musibetlere duçar olsa da, başına gelenler onun aldığı lezzeti yok etmez. Bilakis o, Rab olarak Allah'tan, din olarak İslam'dan, peygamber olarak Muhammed'den (sav) razı olmanın hazzıyla kulluğuna devam eder. Onun kanunlarına, teşri kıldığı hükümlere, İnsanoğlunu yaratmadan elli bin yıl önce takdir etmiş olduğu kade-re rıza gösterir ve onun hükümlerinden başkasıyla tatmin olmaz, O'nun kanunlarından başkasına teveccüh etmez. İşte bu Allah Subhanehu'nun rabliğinden razı olmanın en üst seviyesidir.

5. Er-Rab ismine iman etmenin kul-lar üzerindeki güzel etkilerinden biri de kulun Rabbine olan muhabbetini arttırmasıdır. Er-Rab olan Allah Subhanehu, kullarını terbiye eden, onları bir evreden ötekine naklederek olgunlaştıran, hayatını ve geçimini kolaylaştıracak nimetleri bahşedendir. O Subhanehu kullarını en iyi şekil ve muhtevada yaratan ve sonrada onları doğru yola iletendir. Hiç kuşku yok ki bu manaları bilmek kulun kalbine, hem Rabbine hem de Rabbinin sevdiği kişilere ve şeylere karşı

muazzam bir muhabbet duymasını sağlar. Yine Rabbinin buğzettiği kişilere ve şeylere karşıda buğzetme duygusunun hâsıl olmasını sağlar. O'nu razı edecek şeylerde aceleci olmasını, celal ve azametine yarışır bir şekilde O'na tazim göstermesini, y  eltmesini, şükretmesini ve hamd etmesini sağlar.

6. Er-Rab ismine imanın semerelelerinden biride, kulun Rabbi olan Allah'a dayanmasını, O'na güvenmesini ve sadece O'na tevekkül eden bir kul olmasını sağlamasıdır. Er-Rab ismi, Allah Subhanehu'nun kullarının rızına kefil olması, âlemlerin hükümranlığının ona ait olması, can veren ve can alan gibi manalara gelmektedir. İşte bu sıfatlarıyla Rabbinin tanıyan kulun gönlünde türlü yararları elde etme, çeşitli zararları defetme hususunda Allah Subhanehu'ya karşı muazzam bir tevekkül hâsıl olur. Bu suretlerde kulun g  nl   yalnız Allah Subhanehu'ya bağlanır, O'ndan başkasına   mit bağlamaz, O'ndan başkasından korkmaz. Allah'ın dışındaki her şeyden el çekerek sadece O'na sığınır ve sadece O'na yakarır. Zira Rabbi böylesine tanıyan bir kulun kalbinde, dilinde ve amellerinde bunun aksi nasıl hâsıl olabilir ki?

Dualarımızın sonu alemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun...

الملك

سُبْحَانَ اللَّهِ
وَعِزَّتِهِ

Mâlik

Mâbud

İdare Eden

Terbiye Eden

Gözetip Koruyan

Nimet Veren

İslah Edip Geliştiren

Evreni Yaratan ve Yöneten

Hâkimiyetinde Dengi ve Benzeri Olmayan

SOSYAL ÖĞRENME

Meyrem Hafsa

İnsan canlısının dış dünya ile sürekli etkileşim içerisinde olması, ruh sağlığını besleyen fitrî bir ihtiyaçtır. Zihin dünyamız sürekli öğrenme, deneyimleme üzerine programlanmış olduğundan, etkileşim halindeyken de zihin öğrenmeye devam eder. Öyle ki uykuda dahi zihnimiz adeta paketleyip rafa kaldırdığı; çözümlenememiş problemleri, gelecek kaygılarını, çocukluktan bu yana gelen travmaları paketini açarak zihnimize sunar. Dolayısıyla uykuda dahi insan beyni çalışmaya devam eder.

İnsan, dünyaya gözlerini açar açmaz (özellikle ilk üç yılda) zihinsel olgunluk dediğimiz 25 yaşına kadar öğrenmeye, deneyimlemeye yoğun olarak devam eder. Sonrasındaki yaşlarda ise yaş evrelerine göre öğrenme yavaşlar.

Albert Bandura, çocuk eğitiminde dış kaynaklı, sosyal öğrenmenin ne kadar mühim olduğunu ölçmek amacıyla bir deney yapıyor. Bu deneyde bir grup çocuğa bir film izletiliyor. İzletilen filmde, deney için oluşturulmuş özel bir oyuncaya bağırıp hakaret eden, onu tekmeleyen bir yetişkin görülüyor. Bunu izleyen çocuklar, daha sonra teker teker oyuncakla dolu bir odaya alınıyorlar. Tam oyunlarının ortasında, biri gelerek bu oyuncaklarla artık başka bir çocuğun oynayacağını söylüyor. Oyuncak dolu odadan çıkarılan ve hayal kırıklığına uğratılan çocuk, içinde daha az oyuncuğun bulunduğu bir başka odaya alınıyor. Bu odadaki oyuncakların arasında izlenilen filmde tekmelenen oyuncak da bulunuyor. Filmi izleyen gruptaki çocukların o oyuncaya tıpkı izledikleri yetişkin gibi saldırgan bir şekilde davrandıkları gözlemleniyor.

Deney, farklı formatlarda devam ediyor, fakat burada dikkatimizi çekmesi gereken bir kaç konuya değinelim;

- Çocuklar; ebeveynleri, akrabaları bir yana hiç tanımadıkları kimselerin davranışlarını modelleyebiliyorlar.
- Modellemeyi gözlemlediği yetişkin ile aynı duygu hali içerisine girdiklerinde ortaya çıkarıyorlar.
- Olumlu-olumsuz, doğru-yanlış ayırt etmeksizin her davranış biçiminden çabucak etkilenebiliyorlar.

Bu süreçte 4 aşamayı net bir şekilde gözlemleyebiliyoruz:

1-Dikkat: Çocuk modelin davranışlarını gözlemliyor ve algılıyor.

2-Hatırlama (Zihinde Tutma): Çocuk, gözlediği davranışı belleğine kodluyor ve onu daha sonra hatırlamak üzere tekrar ediyor.

3-Davranışa Dönüştürme: Zihinde tutulan davranışları uygun durumlar oluştuğunda bedensel olarak sergileyebiliyor.

4-Güdülenme: Model alınan davranışlar sonucunda çevreden olumlu geri dönüşler alındığında, bu davranışların sergilenme sıklığı artabiliyor.¹

Çocukların birçok düşünce ve davranış biçiminin, alışkanlıklarının ebeveyn kaynaklı olduğunu önceki yazılarda aktarmıştık. Fakat insanın sosyal olması ve çevresiyle etkileşim içerisinde olması; çocuğun gelişim seyrini yalnızca ebeveyne bağlı olan bir süreç olmaktan çıkarıyor. Bu noktada gelişim için; akrabaların, çevrenin, arkadaşların ve hatta toplumun bilinçlenmesi gerekiyor. Yani eskilerin dediği gibi; bir çocuğun yetişebilmesi için bir köy gerekiyor.

¹ (Deneyin bir sonraki merhalesinde başka çocuklara izletilen filmde yetişkine davranışı karşılığında ödüllendirme ve cezalandırma yapılıyor. Sonrasında çocukların oyuncaya olan tavrı ödül ve ceza karşısında değişebiliyor.)

Dolayısıyla bizler çocuklarımızın gelişiminde yalnızca ebeveynlerin değil, çocuğumuzun iyi ya da kötü davranış ve düşünceleri modelleyebileceği kimselerin de olabileceğini bilmeliyiz. Bunu bilirsek;

- Henüz küçük yaşlarda olup; yaşitlarının olumsuz davranışlarından etkilenen çocuğumuzun, etkilendiği şeyi ahlâka çevirmesini önleyebiliriz.

- Çocuğumuzu olumsuz etkileyen akraba ve arkadaşlarla daha dikkatli ve sınırlı iletişim kurabiliriz.

- Öğrendiğimiz bilgileri paylaşarak onun gelişimi açısından güvenli ortamlar oluşturabiliriz.

- 0-6 yaş aralığında çocuğumuzun en çok etkilenebileceği kimselerin biz anne babalar olduğunun bilincinde olup en güzel örnekliği sergileyerek sağlam temeller atabiliriz.

Bu sayılanlar gözümüzde çok zor; hatta imkânsız, bazen de (Allah korusun) gereksiz gibi gelse de esasen bunların tamamı için kazanılması gereken tek şey; İslami bir şuur, Allah Teâlâ'ya, O'nun azametine duyulan haşyettir.

Allah'tan sakınan bir kalp ile hareket ettiğimizde çocuğumuza olan davranışlarımızı, düşünce hatalarımızı düzeltir, ona emanet bilinciyle yaklaşırız. Allah'tan sakınan bir kalp ile hareket ettiğimizde yanlış davranışları olan; bizleri ve çocuklarımızı dünyalıklara sevk edenlerden uzaklaşırız. Böylelikle Rabbimizin

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ

"Ey îmân edenler! Allah'tan korkun ve sâdıklarla beraber olun!"²

Buyruğunu anlamış ve yerine getirmiş oluruz.

² (9/Tevbe 119)

WİNGET VE BAZI KULLANIŞLI UYGULAMALAR

Burak Eryılmaz

Mobil cihazların icadıyla birlikte gündelik hayatımızda bilgisayar ile geçirdiğimiz vakitte azalmalar oluştu. Telefonların kolay kullanılabilir ve ulaşılabilir olması bilgisayarlara karşı telefonlara büyük bir avantaj sağlıyor. Ama bununla birlikte bilgisayarlara hala ihtiyaç duyuluyor. Bazen bu daha büyük bir ekrana ihtiyaç duymamızdan dolayı olabilirken bazen ise telefonumuzun yetersiz kaldığı bir işten dolayı olabiliyor. Ne için olursa olsun her ne kadar günlük kullanımda ki yarışta mobil cihazlara kayıp etmiş gibi gözükse bile; bilgisayarlar hâlen hayatımızın bir parçası olmaya devam ediyor.

Bu yazımızda ise hayatımızın bir parçası olmaya devam eden bilgisayarlar hakkında konuşacağız. Bilgisayarlarda birkaç işletim sistemi var fakat en çok kullanılan, kullanıcı dostu olmasından dolayı Windows işletim sistemi hala. Diğer işletim sistemleri (linux, MacOS) Windows kadar her eve girebilmiş vaziyette değil. Bunların sebepleri var fakat biz bugün onlardan bahsetmeyeceğiz. Bugün bilgisayarlarda en çok kullanılan işletim sistemi olan, Windows işletim sisteminde kullanılabileceğiniz, işimizi kolaylaştıran uygulamalardan bahsedeceğiz.

Her ne kadar Windows kullanıcı dostu olsa bile bazen dışarıdan uygulamalara ihtiyaç duyabiliyor. Veya Microsoft'un yapmış olduğu bir uygulamadan sa, bağımsız bir firmanın yapmış olduğu uygulama çok daha kullanışlı olabiliyor. Bu yazımızda Windows işletim sistemi için kullanışlı olan, işe yarar uygulamalardan birkaçını sizler ile paylaşacağız.

Öncelikle bu uygulamalardan hoşunuza gidecek işinize yarayacak olan uygulamalar olabilir ve bunları indirmek isteyebilirsiniz. Bunun için öncelikle bu uygulamaları nasıl indirebileceğinizden bahsedeceğiz.

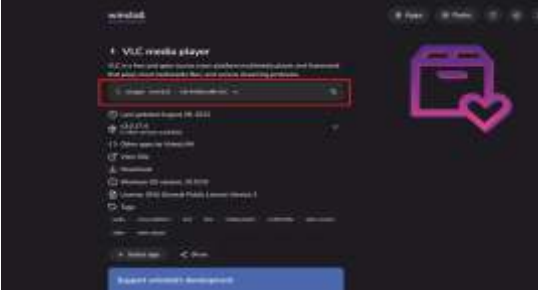
Microsoft store'u açıp arama kısmına "winget" veya "uygulama yükleyecisi" yazıyoruz.

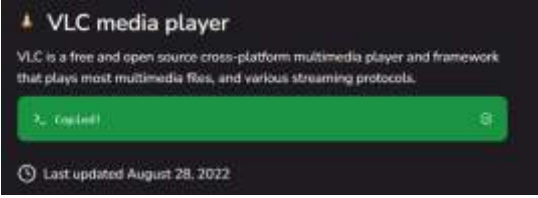
Resimde ki uygulamayı yüklüyoruz. Winget yani uygulama yükleyicisi, cmd (komut istemi olarak da geçer) ile uygulama yüklememizi sağlar. Peki uygulamaya yüklemek için ne yazmamız gerekiyor? Bunun cevabı da wininstall.app sitesinde. Wininstall.app sitesini açıyoruz. Arama kısmına yüklemek istediğimiz uygulamayı yazıyoruz. Biz VLC medya oynatıcısını yükleyelim. Arama kısmına VLC media player yazdık.

Uygulamamızın adının yazdığı yere tıkladık. Yeni gelen sayfada >_ winget ile başlayan kısma (ekran görüntüsünde işaretledik) tıklıyoruz.

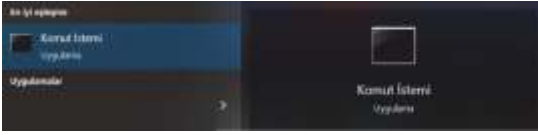

Tıkladıktan sonra copied! yazısı çıkacak.

Cmd'ye yazacağımız şey tam olarak bu. Yazması zor olacağından biz kopyala yapıştır yöntemi ile devam edelim.

Başlat çubuğunu açıp arama kısmına cmd yazıyoruz. Komut istemi de yazabiliriz birbirlerinin aynısı. Biri İngilizce adıyla diğeri Türkçe adı

Görüntüde ki uygulamayı açıyoruz. Kopyaladığımız yazıyı yapıştırıyoruz. "Mouse sağ tık" veya "ctrl+v" ile yapıştırma işlemini yapıyoruz. Ve "Enter" tuşuna basıyoruz. Yükleme işlemine başlıyor.

Ve artık indirme işlemi bittikten sonra "succesfully installed" yazısını gördüğümüzde uygulama yüklenmiş oluyor.

Artık uygulamayı dilediğiniz gibi kullanabilirsiniz.

İlk olarak winget uygulamasını Microsoft Store'dan indirdik. İki; wininstall.app sitesinden aradığımız uygulamanın yükleme kodunu bulduk. Üç; bunu cmd'ye yazdık. Ve uygulamamız yüklendi.

Bu işlemleri tamamladığımıza göre şimdi Windows işletim sisteminde kullanılabileceğiniz uygulamalara geçelim. İlk olarak; uygulama yükleyicisini kullanmayı öğretirken bahsetmiş olduğumuz VLC media player'dan başlayalım.

VLC media player bir medya oynatma uygulamasıdır. Bunu önceden birçokunuz duymuş olabilir çünkü sık kullanılan bir medya oynatma uygulamasıdır. Birçok ses ve video dosya türünü oynatabilmektedir.

PotPlayer video oynatma uygulamasıdır. VLC gibi. VLC ile bazı farkları vardır. PotPlayer her işletim sisteminde çalışmıyor fakat yazımızda Windows işletim sisteminde çalışan uygulamaları paylaştığımız için bunu dezavantaj saymıyoruz. VLC sadece açtığınız videoyu oynatırken, PotPlayer klasörün içinde bulunan tüm videoları çalıştırır. VLC, Chrome ve Firefox için eklentilere sahipken PotPlayer bunlara sahip değil. PotPlayer, VLC ile kıyaslandığında daha fazla kısayol tuşuna sahip. PotPlayer

videoları çok daha iyi oynatıyor, seste sıkıntı çıkarmıyor. Özelliklerini kıyasladığımızda PotPlayer; Windows için çok daha iyi bir video oynatıcı olarak karşımıza çıkıyor. Fakat tek bir eksisi var o da reklamları. Eğer reklamlarını kapatırsanız gönül rahatlığıyla kullanabilirsiniz. Kapatamazsanız da VLC de gayet iyi bir video oynatıcı. Sadece PotPlayer'ın bazı ufak artıları var. Günlük kullanımda aralarındaki fark ayırt edilemez.

“WinRAR” sıkıştırılmış dosyaları açmak için veya dosyaları sıkıştırmak için kullanılır. Boyuttan kâr elde ettirir. Bunun yanında bir sürü metin belgesi olan bir dosyayı birine atacaksınız, küçük boyutlu olsa bile belgelerin bulunduğu klasör, belgenin birini attı, bitti sıradakine geçti onu attı, bitti derken bir sürü işlem yapmış olacak. Ve bu işlemleri dosyayı yolladığımız her kişi için yapacak. Eğer klasörü sıkıştırırsak, bu işlem sadece bir kere yapılacak ve bundan sonra ki gönderimlerimizde cihazımız tek işlem ile dosyayı gönderecek. İşlem, zaman ve boyuttan kâr etmiş olacağız. Dosyaları sıkıştırmasak bile “WinRAR” en çok ihtiyacımız olan uygulama. Çünkü internetten indirdiğimiz birçok dosya “WinRAR” ile sıkıştırılmış hâlde karşımıza çıkıyor. Bu dosyaları açabilmek için “WinRAR” uygulamasına ihtiyacımız var.

“Adobe Acrobat Reader” PDF'leri görüntülemek, yazdırmak, paylaşmak ve PDF'lere açıklama eklemek için kullanılan ücretsiz bir yazılımdır. PDF dosya türü ile işleriniz oluyorsa kullanabileceğiniz bir yazılım.

“Foobar2000” Winamp'ın piyasaya geri dönmeye karar verdiği şu günlerde Winamp dönene kadar kullanabileceğiniz bir ses oynatıcısı olabilir. Hem de Winamp'ın eski çalışanlarından birinin yapmış olduğu bir ses oynatıcısı.

2022 HİCRİ TAKVİM

ARALIK

Cemaziyelevvel 1444

Cemaziyelahir 1444

PAZARTESİ	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZAR
			1 6	2 7	3 8	4 9
5 10	6 11	7 12	8 13	9 14	10 15	11 16
12 17	13 18	14 19	15 20	16 21	17 22	18 23
19 24	20 25	21 26	22 27	23 28	24 29	25 30
26 1	27 2	28 3	29 4	30 5	31 6	

*Hicri Ayların 29. Günü Gelecek Olan Ayın Hilali Gözetlenmeli

EN HAYIRLI LAZIK

AYLIK ISLAMI EGITIM DERGISI | FİYATI 30TL

Takva

24

HERKESİN BEKLEDİĞİ

ZAFER

Ali Rıza Özalp

Yeniçeri Uğur
Kılıçlı'nın Ayakları
Mevlana'nın
Sözleri

14

Yahya Kemal
Tutkun

20

Alman / E. S. S. S. S.
Sözleri

26

Yeniçeri Uğur
Kılıçlı'nın Ayakları
Mevlana'nın
Sözleri

40

Yeniçeri Uğur
Kılıçlı'nın Ayakları
Mevlana'nın
Sözleri

50

Yeniçeri Uğur
Kılıçlı'nın Ayakları
Mevlana'nın
Sözleri

56

DUYURU

Basılı medya sürecinde sizlere 25 takva dergisi ve 3 adet de Takva çocuk dergisi yayımladık.

Verdiğiniz desteğin farkındayız ve bu bilinçle her geçen gün daha kaliteli çalışmalar yayımlama gayretindeyiz.

Basılı materyallerin azaldığı, daha çok teknolojinin yer aldığı dönemde bizler de web sitesi aracılığıyla sizlere ücretsiz hizmet vermeye karar verdik.

2023 Ocak ayı itibarı ile dergimizi www.takvadergisi.org sitesini ziyaret ederek takip edebilirsiniz.

Allah'ın izni ile bu çalışmaların daha kaliteli ve içeriğinin dahada zenginleştirilmesi için çalışmalarımız sürüyor.

Web sitemizden bizleri takipte kalın. Bizler inanıyoruz ayakların sabit kalabilmesi için çalışmalara devam etmemiz gerekiyor.

Başarı Allah'tandır...

Takva

www.takvadergisi.org

